

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL
YENİLİKÇİLİK VE GENEL ÖZYETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Spor Yönetimi Bilimleri Anabilim Dalı Programı

Yüksek Lisans Tezi

Meral SEVİNÇ TIRPAN

**Tez Danışmanı
DOÇ. DR. R.TİMUÇİN GENÇER**

İZMİR

2016

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL
YENİLİKÇİLİK VE GENEL ÖZYETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Spor Yönetimi Bilimleri Anabilim Dalı Programı

Yüksek Lisans Tezi

Meral SEVİNÇ TIRPAN

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. R.TİMUÇİN GENÇER

İZMİR

2016

TEZ ONAY SAYFASI

Kurum Adı

: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Anabilim Dalı

: Spor Yönetim Bilimleri

Program

:Yüksek Lisans

Tez Konusu

: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Danışman

: Doç.Dr.R.Timuçin GENÇER

2.Danışman

:

Tezi Hazırlayan

: Meral SEVİNÇ TIRPAN

Değerlendirme Kurulu Üyeleri

:

Adı Soyadı

:

Başkan(Danışman)

: Doç.Dr.R.Timuçin GENÇER

Üye / İmza

: Doç.Dr.Selhan ÖZBEY

Üye / İmza

: Yrd.Doç.Dr.Volkan UNUTMAZ

Üye / İmza

:

Üye / İmza

:

Tezin Kabul Edildiği Tarih

: 14.10.2016

ÖNSÖZ

Lisans eğitimim esnasında hocam olan ve o yıllardan beri beni yalnız bırakmayan, üzerimde çok fazla emeği olan, iyi bir akademisyenin ve yöneticinin nasıl olması gerektiği konusunda örnek aldığım çok değerli hocam Sayın Prof. Dr. S. Rana VAROL' a, tez çalışmamda bana yol gösteren, tüm eğitimim süresince yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım ve değerli hocam Sayın Doç. Dr. Timuçin GENÇER' e, yüksek lisans eğitimim sürecinde kendisini tanıma fırsatını yakaladığım çok değerli hocam Sayın Doç. Dr. Selhan ÖZBEY'e

Tez çalışmam sürecindeki tüm yardımlarından dolayı değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Erdi DEMİRAY' a; istatistik ve analiz konusunda değerli fikirleriyle beni geliştiren sevgili hocalarım Sayın Yrd. Doç. Dr. Volkan UNUTMAZ' a ve Sayın Doç. Dr. Olcay KİREMİTÇİ' ye, çeviri konusunda desteklerini esirgemeyen sevgili hocam Sayın Arş. Gör. Ekim PEKÜNLÜ'ye, değerli desteklerinden dolayı sevgili arkadaşlarım Yasin YÜZBAŞIOĞLU' na ve Arş. Gör. İlker BALIKÇI' ya;

Çalışmaya gönüllü olarak katılan tüm öğrencilere ve veri toplarken bana destek olan değerli hocalarıma,

Son olarak da hayatımın her alanında, attığım her adımda arkamda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen annem Zaide SEVİNÇ' e ve (rahmetli) babam Muhlis SEVİNÇ' e, tez sürecindeki tüm ilgisizliğime katlanan sevgili ablalarım ve eşim Ersin TIRPAN' a ve benimle tezimin her aşamasında yaşadığım strese, yorgunluğa katlanan karnımdaki oğlum MUSTAFA YAĞIZ TIRPAN' a,

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Meral SEVİNÇ TIRPAN

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK VE GENEL ÖZYETERLİLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Özyeterlilik, bireyin yapacağı faaliyetler için gerekli yetilere sahip olduğuna inanması kavramıdır. Özyeterlilik inançlarının belirlenmesi, kişinin hem fiziksel hem de bilişsel yeteneklerini tanıması ve kendisine güvenmesi için son derece önemlidir. Kişinin kendi yetilerine olan inancı, maddi ve manevi açıdan kendini geliştirmesine ve gelecekteki başarılarına olumlu yönde katkı sağlayacağından özyeterlilik kavramı üzerinde durulması gereken kavramlardan birini oluşturmaktadır.

Özyeterlilik kavramının yanı sıra önem teşkil eden bir diğer kavram ise bireysel yenilikçilik kavramıdır. Bireyler yeni fikirlere ve ürünlere her zaman açık olmalıdır. Bu durum bireyin hem akademik yaşantısına olumlu yansıtacak, hem de kişisel gelişiminin hızlanmasına yardımcı olacaktır. Günümüz bilgi toplumlarında bireyler bilgi öğrenmekten çok bu bilgiyi nasıl kullanacağını öğrenmelidir. Aldıkları eğitimleri ve sahip oldukları becerilerinin farkında olan bireyler, kendilerine daha uygun olan alanları tercih etmekte, hem akademik hem de mesleki yönden daha başarılı oldukları görülmektedir.

Araştırmada, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile genel özyeterliliklerinin cinsiyet, yaş, öğrenim görülen üniversite, öğrenim görülen bölüm, bölüm programı, sınıf düzeyi gibi çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemenin yanı sıra öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile genel özyeterlilikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Ege Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının 2015- 2016 eğitim/öğretim yılında Spor Yöneticiliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Antrenörlük Eğitimi Bölümlerinin 1. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 462 lisans öğrencisi çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Katılımcılar, Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik Ölçeklerinin yanı sıra, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu' nu yanıtlamışlardır. Elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında depolanmış ve değişken türleri dikkate alınarak analiz edilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre; Bireysel Yenilikçilikte cinsiyet, üniversite, program ve sınıf değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu ve katılımcıların Bireysel Yenilikçilik Düzeylerinin “Sorgulayıcı” seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Genel Özyeterliliklerinin cinsiyet, üniversite, program ve sınıf değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklara sahip olduğu belirlenmiştir. Son olarak; çalışmada yer alan öğrencilerin bireysel yenilikçilikleri ile genel özyeterliliklerinin arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yenilikçilik; Bireysel Yenilikçilik; Genel Özyeterlilik

THE ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN INDIVIDUAL INNOVATIVENESS AND GENERAL SELF-EFFICACY OF THE STUDENTS IN THE SCHOOL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

ABSTRACT

Self-efficacy is one's belief about having the necessary abilities for the activities she/he is going to perform. Determining self-efficacy beliefs is important in terms of individuals to recognize their physical and cognitive abilities and to get to know her/himself. Since one's belief in his/her abilities has positive contributions in his/her future success and in improving her/himself materially and morally, self-efficacy constitutes one of the concepts that should be overemphasized. Besides the concept of self-efficacy, another crucial concept is Individual Innovativeness. Along with self-efficacy, individual innovativeness is also an important concept. Individuals should always be open to new ideas and products. This will reflect credit upon individual's academic life and speed up her/his personal development. In today's information society we live in, individuals should learn how to use information rather than just learn the information itself. Individuals who are aware of their education and abilities prefer the fields which suit them the most and these individuals are seen to be more successful in both academic and professional life.

This research aims to determine whether the personal innovativeness levels and self-efficacy of Department of Physical Education and Sports students differs according to different variables and to analyze the relationship between personal innovativeness and general self-efficacy of the students. The sample of this research consists of 462 freshman and senior students studying at the first and fourth class of Sports Management, Physical Education Teacher Education and Coaching Education Departments of Ege University and Celal Bayar University in academic year of 2015 – 2016. In this research, quantitative and descriptive research methods are used. Participants filled out the Personal Information Form as well as Personal Innovativeness and General Self-Efficacy tests. Obtained data were analyzed by considering the variable types using SPSS 20.0 Package Software.

According to research results, there were statistically significant differences in Personal Innovativeness according to the variables such as gender, university, degree

program (daytime or evening) and class. Research also showed that Personal Innovativeness level of the participants were “Early Majority”. Furthermore, General Self-Efficacy of participants had statistically significant differences according to the variables such as gender, university, degree program and class. Lastly, it was determined that there was a positive medium level relationship between Individual Innovativeness and General Self-Efficacy levels of the students that participated in our study.

Key Words: Innovativeness, Individual Innovativeness, Self-efficacy

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ.....	IX
ŞEKİLLER	XI
KISALTMALAR	XI
EKLER.....	XI
BÖLÜM I.....	1
1.1 Giriş.....	1
1.1.1 Araştırmanın Amacı.....	2
1.1.2 Araştırmanın Konusu	3
1.1.3 Hipotezler	4
1.1.4 Araştırmanın Sayıtlıları.....	4
1.1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.1.6 Tanımlar	4
1.2 GENEL BİLGİLER.....	6
1.2.1 ÖZYETERLİLİK (SELF EFFICACY).....	6
1.2.1.1 ÖZYETERLİLİK İNANCININ KAYNAKLARI	7
1.2.1.1.1 Bireyin Deneyimleri	7
1.2.1.1.2 Başkalarının Deneyimleri	8
1.2.1.1.3 Sözel İkna	8
1.2.1.1.4 Psikolojik ve Duygusal Durum.....	9
1.2.1.2 ÖZ-YETERLİLİK İNANCI.....	9
1.2.1.3 GENELLENEBİLİRLİK DÜZEYİNE GÖRE ÖZYETERLİLİK İNANÇLARI.....	10

1.2.1.3.1	Göreve Özel Özyeterlilik.....	10
1.2.1.3.2	Alana Özel Yeterlilik.....	10
1.2.1.3.3	Genel Yeterlilik.....	11
1.2.1.4	ÖZYETERLİLİK DAVRANIŞININ SÜREÇLERİ.....	11
1.2.1.4.1	Bilişsel Süreç	11
1.2.1.4.2	Duyuşsal Süreç.....	12
1.2.1.4.3	Motivasyonel Süreç	13
1.2.1.4.4	Seçimsel Süreç.....	13
1.2.1.5	ÖZYETERLİLİĞİ YÜKSEK OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ.....	13
1.2.1.6	ÖZYETERLİLİĞİ DÜŞÜK OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ.....	14
1.2.1.7	ÖZYETERLİLİKLE İLGİLİ YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR....	14
1.2.2	BİREYSEL YENİLİKÇİLİK.....	17
1.2.2.1	YENİLİK.....	17
1.2.2.1.1	YENİLİĞİN ÖZELLİKLERİ.....	18
1.2.2.1.2	YENİLİK TÜRLERİ	19
1.2.2.1.3	YENİLİKLERİN YAYILMA TEORİSİ.....	20
1.2.2.1.4	YENİLİK YAYILIMININ TEMEL UNSURLARI	21
1.2.2.2	YENİLİKÇİLİK.....	23
1.2.2.3	BİREYSEL YENİLİKÇİLİK.....	24
1.2.2.3.1	YENİLİKÇİLİK KATEGORİLERİ	25
1.2.2.3.1.1	Yenilikçiler.....	26
1.2.2.3.1.2	Öncüller	27
1.2.2.3.1.3	Sorgulayıcılar	27
1.2.2.3.1.4	Kuşkucular	27
1.2.2.3.1.5	Gelenekçiler	27
BÖLÜM II		29

2.1	GEREÇ VE YÖNTEM.....	29
2.1.1	Araştırma Modeli	29
2.1.2	Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	29
2.1.3	Araştırmanın Evren ve Örneklemi	29
2.1.4	Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler	30
2.1.5	Verilerin Toplanma Yöntemi	30
2.1.6	Verileri Toplama Araçları.....	30
2.1.7	Verilerin Analizi	32
2.1.8	Araştırmanın Sınırlılıkları.....	33
2.1.9	Araştırma Etiği	33
BÖLÜM III.....		34
3.1	BULGULAR.....	34
BÖLÜM IV		53
TARTIŞMA		53
SONUÇ ve ÖNERİLER.....		59
KAYNAKÇA		62
EKLER.....		70
ÖZGEÇMİŞ.....		76

TABLÖLAR LİSTESİ

<i>Tablo 1: Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı.....</i>	<i>34</i>
<i>Tablo 2: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği Alt Boyutlarının Genel Ortalama Sonuçları...</i>	<i>35</i>
<i>Tablo 3: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-test Sonuçları</i>	<i>36</i>
<i>Tablo 4: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Yaş Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	<i>37</i>
<i>Tablo 5: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Üniversite Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	<i>37</i>
<i>Tablo 6: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Bölüm Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları</i>	<i>38</i>
<i>Tablo 7: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Program Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	<i>39</i>
<i>Tablo 8: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	<i>40</i>
<i>Tablo 9: Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları</i>	<i>40</i>
<i>Tablo 10: Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları</i>	<i>41</i>
<i>Tablo 11: Antrenörlük Eğitimi Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları</i>	<i>42</i>
<i>Tablo 12: Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Düzeylerine İlişkin Bulgular.....</i>	<i>42</i>
<i>Tablo 13: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Genel Ortalama Sonuçları</i>	<i>43</i>
<i>Tablo 14: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-test Sonuçları</i>	<i>44</i>
<i>Tablo 15: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Yaş Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları.</i>	<i>44</i>
<i>Tablo 16: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Üniversite Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	<i>45</i>
<i>Tablo 17: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Bölüm Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları</i>	<i>46</i>
<i>Tablo 18: Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Program Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	<i>47</i>
<i>Tablo 19: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları</i>	<i>48</i>

<i>Tablo 20: Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları</i>	<i>48</i>
<i>Tablo 21: Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları.....</i>	<i>49</i>
<i>Tablo 22: Antrenörlük Eğitimi Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları</i>	<i>50</i>
<i>Tablo 23: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterliliklerine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....</i>	<i>51</i>

ŞEKİLLER

Şekil 1: Gabriel Tarde'nin Öne Sürdüğü S-eğrisi

Şekil 2: İletişim Sürecinin Temel Öğeleri

Şekil 3: İletişim Kanalları

Şekil 4: Yenilikçiliği Benimseme Kategorileri ve Dağılımı

KISALTMALAR

BESYO: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

BESYO – YB: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yöneticilik Bölümü

BESYO – ÖB: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretmenlik Bölümü

BESYO – AB: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük Bölümü

BYÖ: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği

GÖÖ: Genel Özyeterlilik Ölçeği

BYD: Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri

EKLER

Ek 1: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ)

Ek 2: Genel Özyeterlilik Ölçeği

Ek 3: Kişisel Bilgi Formu

Ek 4: Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Kararı

Ek 5: Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Ölçek Uygulama İzin Belgesi

Ek 6: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Ölçek Uygulama İzin Belgesi

BÖLÜM I

1.1 Giriş

Özyeterlilik ve yenilikçilik kavramları son zamanlarda sıkça dile getirilen kavramlar haline gelmiştir. İnsanoğlu var oluşundan beri kendi hakkında düşünebilme ve yargıda bulunma imkânı bulmuş, yıllar geçtikçe bu konuda kendilerini geliştirebilmişlerdir. Bu sayede, bir işin gerekliliklerini, bu işi yapacak bireyin bilgi birikimlerinin buna yetip yetmeyeceğini geçmiş tecrübelerine dayanarak anlar hale gelmişlerdir.

Özyeterlilik kavramı tam bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Birey belli bir durumla karşılaştığında, bunun üstesinden gelip gelemeyeceğini özyeterliliği sayesinde tahmin edebilecektir. Genel olarak kavramı incelediğimizde ise özyeterliliğin daha çok kişisel yargılar ile alakalı olduğunu, toplumsal yargılarla fazla temas halinde olmadığını görmekteyiz.

Özyeterlilik kavramından bahseden ilk kişinin Albert Bandura olduğu bilinmektedir. Bandura, özyeterlilik kavramına Sosyal Öğrenme Kuramı'nda ilk kez yer vermiştir(1). Bandura'ya göre özyeterlilik, bireyin belli bir performansı göstermek amacıyla gerekli olan etkinlikleri organize ederek bunu uygulama kapasitesine olan inancıdır (2). Kişiler, karşılaştıkları sorunların üzerine gitmeli ve onları çözmeye çalışmalıdır. Bununla birlikte, çevreyi de deneyimleyerek etrafında olup bitenler hakkında belli bir bilgi birikimine sahip olabilmektedir. Sadece kendi deneyimleri sayesinde değil başkalarının yaşadıkları olayları gözlemleyerek de özyeterlilik inançlarını geliştirebilmektedirler (3). Bireyler bu sayede kendi istediği hedeflere ulaşmak için, bir araç olarak geliştirdikleri özyeterliliklerini kullanmaktadır. Özyeterlilik kavramı, sorunu çözmede oldukça etkin bir kavramdır. Birey, kendi gelişmişliğiyle beraber doğru hedef seçer ve bu hedefe yine kendi bilgi ve birikimleri ile ulaşmaya çalışır. Ulaşabileceği hedefleri seçmesinde de en büyük etken kendi özyeterliliğine olan inancıdır.

Özyeterlilik hakkında zaman zaman farklı yorumlamalarda gelmiştir. Kurbanoglu'na göre bu kavram, insanın yapacağı işi başaracağına inanması ile doğru orantılıdır. Sahip olduğu becerileri ve hedeflerini doğru tartar ve kullanırsa, kendine duyduğu özgüven ve özyeterlilik inançlarında artış sağlanacaktır (3). Yaşanılan

olayların sonuçları, özyeterliliği doğrudan etkilemektedir. Örneğin, herhangi bir olay kötü bir şekilde sonuçlandığında, bireyin bir daha karşılaşacağı sorunlarda özyeterlilik oranının düşük olabileceği, iyi bir şekilde sonuçlandığında ise, bireyin kendine olan güvenin artabileceği söylenebilir.

Özyeterlilik inancı ile beraber ele alacağımız konulardan biri ise yenilikçilik kavramıdır. Yenilikçilik, özyeterlilik kavramı ile oldukça ilintili bir kavramdır. Eğitimde ve bireylerin kendi öz gelişimlerinde birden fazla etken vardır. Özyeterlilik kavramının etken olduğu gibi yenilikçilik kavramı da oldukça etkilidir. Yapılacak işteki tüm koşullar mükemmele yakın olsa dahi, yapılacak işten verim alınabilmesi için yapacak kişinin gelişiminin iyi durumda olması ve kendini sürekli geliştiren bir yapıda olması gerekmektedir. Kişinin kendini geliştirmesinin olmazsa olmaz koşulu ise yenilikçilik sürecine uyum sağlayabilmesidir. Son yıllarda üniversitelerde verilen eğitimin kalitesi tartışılırken bu kavramların, üniversite eğitim sürecindeki yeri açısından değerlendirilmesinin de önemi artmaktadır.

Bu bakımdan, her alanda olduğu gibi spor alanında da yeni tekniklerin ve teknolojilerin benimsenmesi ve öğretilmesi, doğrudan doğruya hem verilecek eğitim kalitesini hem de öğrencilerin özyeterliliklerini arttırmaya yardımcı olmaktadır. Üniversite öğrencilerin gelişimi bu şartlar altında daha hızlı ve kaliteli olmaktadır. Aynı zamanda bu kişilerin yeniliğe açık, yeniliklere uyum sağlayan ve yenilikleri uygulayabilen insanlar olması da önem teşkil etmektedir.

1.1.1 Araştırmanın Amacı

Ekonomik, sosyal ve kültürel değişimin yaşandığı çağımızda, toplumların varlıklarını etkin ve verimli bir şekilde sürdürebilmeleri, toplumu oluşturan bireylerin değişime açık ve yenilikçi olmaları ile yakından ilişkilidir. Her geçen gün çeşitlenerek büyüyen spor endüstrisi bu gelişimini büyük ölçüde yenilikçi girişimler sayesinde gerçekleştirmektedir.

Ülkemizde sporun ve spor endüstrisinin gelişimi, spor bilimleri alanında eğitim veren yükseköğretim ve fakültelerde eğitim alan bireylerin gelecekteki mesleki katkılarından etkilenecektir. Bu bireylerin genel özyeterlilik inançları ve yenilikçi yaklaşımlara sahip olmalarının, toplumsal gelişim yönünde arzulanan sonuçların gerçekleştirilebilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan

hareketle, yapılan bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile genel özyeterlilikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Ülkelerin geleceğini oluşturan genç mezunların, kendi yeterliliklerinin farkına varması ve yeniliklere açık olması büyük önem arz etmekle birlikte, bireylerin yeterliliklerinin ve yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi ve bu özelliklerin geliştirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

1.1.2 Araştırmanın Konusu

Çağımızda hızlı ve sürekli yaşanan değişime ve gelişime uyum sağlamak, toplumların sürdürülebilirliği açısından gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Yenilikçi bir yaklaşım, kişinin kendi düşüncelerinde, planlarında, yaşam tarzlarında, gerçekleştirdiği eylemlerde ve bunların sonuçlarında oluşmaya başlamaktadır.

Bireylerin yenilikçi olma özellikleri kişiden kişiye değişiklik gösterebilmektedir. Kimi bireyler yenilikçilik için gerekli bir takım özelliklere sahipken, kimileri ise yenilikçiliği engelleyen nitelikler taşımaktadır (4). Bireysel yenilikçilik, bireyin yeniliğe karşı istekli olması, yeniliği benimsemesi ve yeniliğe karşı olumlu bir bakış açısına sahip olup, onu kullanması ya da onlardan yararlanması olarak tanımlanmıştır (5).

Bireyin kendini geliştirme sürecinde gerekli girişimlerde bulunabilmesi ve yenilikçi bakış açısının engellenmemesi için özyeterlilik düzeyinin yüksek olması göz ardı edilmemesi gereken özelliklerdendir.

Özyeterlilik, kişinin sahip olduğu beceriler ve yeteneklerin yanı sıra, kişinin kendi kaynaklarının farkına varması ve onlara güvenmesi olarak tanımlanabilir. Bir durumla baş etmekte yeterli becerilere sahip, ancak özyeterliliği düşük olan kişiler, söz konusu becerilerini harekete geçirmede güçlük çekebilirler. Özyeterlilik kavramı, bir eylemin planlanması, bu plan bazında gerekli becerilerin farkında olunması ve örgütlenmesi, zorluklarla birlikte elde edilecek kazançların gözden geçirilmesi gibi süreçleri içermektedir (6).

Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin göstermiş olduğu yenilikçi davranışlar ile sahip oldukları özyeterlilik algıları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu düşünülmüş ve yapılan analiz sonucu tahmin edilen bu durumu doğrular nitelikte bulunmuştur.

1.1.3 Hipotezler

Yapılan çalışmanın temel amacı olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile genel özyeterlilik inançları arasındaki ilişki incelenirken demografik özellikler üzerine kurulan hipotezlerin yanı sıra temel hipotezimiz;

- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile genel özyeterlilik inançları arasında pozitif yönlü istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

olarak varsayılmıştır.

1.1.4 Araştırmanın Sayıtları

Araştırmaya katılan katılımcıların araştırmacı tarafından uygulanan anket içinde yer alan Bireysel Yenilikçilik Ölçeği, Genel Özyeterlilik Ölçeği ve kişisel bilgi formunda bulunan soruları içtenlikle ve doğru olarak yanıtlamışlardır. Araştırmada kullanılan Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik Ölçekleri, bu çalışmada kullanılabilecek düzeyde geçerlik ve güvenirliğe sahiptir.

1.1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmadan elde edilen bulgular, katılımcılar ile sınırlı kalmıştır. Bulgular, Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik Ölçekleri'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlı olmuştur. Bu çalışma, Ege Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının 2015- 2016 eğitim/öğretim yılında Spor Yöneticiliği Bölümü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü ve Antrenörlük Eğitimi Bölümünde 1. ve 4. sınıflarında öğrenim gören lisans öğrencileri ile sınırlıdır.

1.1.6 Tanımlar

Özyeterlilik: Özyeterlilik, bireyin, belli bir edinimi göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısıdır(1).

Bireysel Yenilikçilik: Bireyin yeniliklere karşı hevesli olması, yenilikleri benimsemesi, yeniliklere uyum sağlayıp onları kullanması ve bu yeniliklerden yararlanabilmesidir(5).

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu: İlk ve orta öğretimdeki okullara beden eğitimi ve spor öğretmeni ile çeşitli branşlarda antrenör ve spor teşkilatlarının ve spor endüstrisinin çeşitli kademelerinde spor yöneticisi yetiştirmeyi amaçlayan kamu kurumudur (7).

1.2 GENEL BİLGİLER

1.2.1 ÖZYETERLİLİK (SELF EFFICACY)

Özyeterlilik kavramı, son zamanlarda üzerinde sıklıkla durulan konular arasında yer almaktadır. Özyeterlilik inancı ve bu inancın hangi alanlarda etkili olduğu ile ilgili de çalışmalar olduğu görülmektedir. (8). Özyeterlilik, kişinin bir durum karşısında düşüncelerini ve davranışlarını etkileyen önemli bir kavramdır.

Özyeterlilik ile asıl anlatılmak istenen bireyin sahip olduğu yetenekler değildir. Kişinin bu yeteneklerini farkında olup olmadığı, farkında ise bu yeteneklerine olan inancı özyeterliliğin temelini oluşturmaktadır. Özyeterlilik kavramı, bir durum karşısında yapılacak olanların planlanmasını, sonuca ulaşmak için bu planlama çerçevesinde sahip olunması gereken yetilerin kendisinde var olup olmadığının bilincinde olunmasını ve bu doğrultuda örgütlenmesini, istenmeyen sorunlar karşısında edineceği tecrübeleri sayesinde ortaya çıkan güdülenme düzeyini kapsamaktadır (6).

İlk kez Albert Bandura tarafından özyeterlilik kavramından bahsedilmiş ve özyeterlilik, bireylerin hedeflerine ulaşmada kendi yetilerine olan güvenleri şeklinde ifade edilmiştir. Özyeterliliği “bireyin, belli bir performans göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı” şeklinde tanımlamıştır (Bandura,1977:akt.,9).

Bandura’ya göre insanların yeterliliklerine olan inançlarını bazı durumlar etkiler. Bireylerin kendileri hakkında sahip olduğu fikirler, yapabilecekleri konusundaki yargıları kadar güçlü değildir. Özyeterlilik kavramı kişilerin yaşamları boyunca önemli bir yere sahiptir. Kişiler yaşamları boyunca hangi konuda çaba sarf etmeleri ve hangi sorumlulukları almaları gerektiği ile ilgili birçok karar almak zorunda kalmaktadırlar. Bireylerin, kendi yetilerine dair olan inançları davranışlarını etkileyen önemli bir unsur olup, bu noktada gerçekçi olmayan özyeterlilik inançları beklenmeyen sonuçlara neden olabilir (10).

Kişilerin yaşadıkları olaylar karşısında vermiş oldukları tepki, beklenmeyen sorunlar ortaya çıktığında bu sorunları çözebilmek için harcadıkları çaba özyeterlilik inançları ile ilişki içindedir (11). Eğer birey kendi özyeterliliğine güveniyorsa eyleme

geçmekte hiç tereddüdü olmaz. Daha pozitif bir görüntü sergiler. Aksi durumda ise oldukça negatif ve pasif bir tablo çizmektedir.

Schunk özyeterlilik inancı ile ilgili yapmış olduğu tanımda, bireylerin göstermiş oldukları davranışlarının yordayıcısı demiştir. Herhangi bir işi yapabilmek için sahip olunması gereken becerilerin kendinde olduğuna inan bireyler, bu iş için daha hevesli olur ve sonuca ulaşmak için gerekli çabayı gösterirler (Schunk,1990:akt.,12).

Özyeterlilik, her alanda kişinin davranışlarını etkilemekte olup, öğrenmenin gerçekleşebilmesi için de bu kavramının varlığından söz edilmektedir (13). Öğrenciler öncelikle bir konu hakkında bilgi sahibi olmak, kendi becerilerini gösterebilmek, gerekli materyalleri kullanabilmek gibi bir takım faaliyetleri gerçekleştirirken kendi öz yetileri hakkında bilgi edinirler. Karşılaştıkları durumlar başarı ya da başarısızlık, ödül ya da ceza gibi sonuçlar doğurur. Kazanılan tecrübeler ise öğrencinin hangi alanda daha yetenekli olduğunu gösterir ve o alanlardaki motivasyonunu arttırarak daha iyi performans sergilemesine katkı sağlar.

Sonuç olarak öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer tüm bireylerin mesleklerinin gerektirdiklerini ve yaşamları boyunca karşılaştıkları sorumlulukları başarı ile sonuçlandırabilmeleri, kişilerin alacakları eğitimlere ve yaşadıkları deneyimler sonrasında işi yapabileceklerine dair kendi yeteneklerine olan güvenleri bağlıdır. Dolayısıyla başarıya ulaşabilmek için kişilerin yüksek özyeterlilik inancına sahip olması önemli bir yere sahiptir.

1.2.1.1 ÖZYETERLİLİK İNANCININ KAYNAKLARI

Özyeterlilik inançlarının kaynağının dört temele dayandığını bilinmektedir (14-16). Bandura'nın da bahsettiği bu dört temel kaynak, bireyin deneyimleri, başkalarının deneyimleri, sözel ikna ve psikolojik - duygusal durumdur.

1.2.1.1.1 Bireyin Deneyimleri

Bireyin deneyimleri; “ustalık tecrübesi” olarak da adlandırılan, kişinin gerekli olan davranışı gerçekleştirebilmesinde etkili olan, başarılı ve başarısız “kişisel geçmiş deneyimleri”dir (17). Kişisel yaşanmışlıklar, bir eylemi başarabilmek amacıyla kişinin edindiği tecrübeleri gösterdiğinden, özyeterlilik inancının temel

ögesi olarak kabul edilebilmektedir. Bireylerin başarıya ulaştıkça özyeterlilik inançlarının arttığı ve istenmeyen sorunlar ile karşı karşıya gelseler bile güçlenerek sorunlarla başa çıkabilecekleri belirtilmektedir.(18).

Bireyin geçmişe ait deneyimlerinin özyeterlilik algısını değiştirmesi:

- ☐ Bireyin harcadığı çaba,
- ☐ Bireyin görevin zorluk derecesini algılayabilmesi,
- ☐ Bireyin alacağı yardımların miktarı,
- ☐ Bireyin görevi yerine getirirken içinde bulunduğu koşullar,
- ☐ Bireyin geçici olarak yaşadığı başarılı ve başarısız deneyimler,
- ☐ Bireyin yaşadığı deneyimleri hafızasında tutabilmesine ve gerektiğinde başarılı deneyimleri yeniden oluşturabilmesi gibi etkenlere bağlı olduğu kabul edilmektedir (15, 19).

1.2.1.1.2 Başkalarının Deneyimleri

Başkalarının deneyimleri; başkalarının başarılı deneyimlerini gözlemlemenin olumlu, başarısız deneyimleri gözlemlemenin ise olumsuz etkide bulunduğu “dolaylı deneyimler” dir (17).

1.2.1.1.3 Sözel İkna

Sözel ikna; kişinin özyeterliliğini arttırıcı, başarılı olabileceğine dair inancını güçlendiren bir diğer kaynaktır. Özyeterlilik inancının artmasında rol oynayan bu kaynakta, ikna eden kişinin önemi büyüktür. Özyeterlilik inancının oluşumunda ya da güçlendirilmesinde ikna edenin güvenilirliği ve ikna ettiği konu hakkındaki bilgisi ikna sürecini etkilemektedir (15). Özyeterlilikte, gerçekçi olmayan isteklendirmeler sonucunda kişinin başarısızlıkla karşılaşması, onun yeterlilik inancını olumsuz yönde etkileyebilir. Benzer şekilde birey yeterli kapasiteye sahipken onun yetersiz olduğuna ilişkin yapılacak söylemlerse kişinin zorlayıcı eylemlerden kaçınmasına ve hemen pes etmesine neden olabilecektir (15, 17).

1.2.1.1.4 Psikolojik ve Duygusal Durum

Psikolojik ve duygusal durum; bireyin özyeterlilik inancına ilişkin psikolojik durumunu içerir. Bireyin, eyleme başlayacağı esnada, bedensel ve duygusal olarak iyi durumda olması, bireyin ilgili aktiviteye yönelik girişimde bulunma olasılığını artırır (20). Kişiler psikolojik durumlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilecek güçlü duygusal durumlar yaşayabilirler. Olumsuz bir psikolojik durum bireyin özyeterliliği azaltabilirken; olumlu bir psikolojik durum ise bireyin özyeterliliği artırabilir (18).

1.2.1.2 ÖZYETERLİLİK İNANCI

Bireyler, kendilerine verilen bir işi başarabilmek için kendisine, bilgisine, birikimine ve yeteneklerine güvenmelidir. Bu işin üstesinden gelebilmek için kendine olan güveni, ancak kendi yetilerini farkında olması ile sağlanabilmektedir. Bireyin kendine olan inancı arttıkça, işi yapacağına olan inancı da dolayısıyla motivasyonu da artmaktadır. Kişinin özyeterlilik inancının yanı sıra işi yapabilecek yeteneklere de sahip olması görevde başarılı olabilmek için gerekli olan en önemli unsurlar arasındadır. Hedef olaya ve sonuca ulaşmak için yeteneklerini iyi seviyede ve doğru yerde kullanmak da özyeterlilik duygusunun artışı sağlayan bir başka unsur olarak kabul görmektedir (21). Özyeterlilik kavramı durağan ve sabit bir duygu değildir. Farklı zamanlarda ve farklı yerlerde özyeterlilik inancı artış ya da azalış gösterebilmektedir. Bireylerin, yeteneklerini yaptıkları işe ne kadar yansıttıkları son derece önemlidir. Aynı yeteneklere sahip bireylerin verimlilikleri arasında büyük farklılıklar gözlemlemek mümkün olabilmektedir. İşte bu noktada kişinin kendi yeterliliklerine olan inançları etkili olmaktadır.

Özyeterlilik inancı, bireyin tecrübelerinden, bilgi ve birikim süzgeçlerinden geçerek ortaya çıkan bir olgudur. Eğer bu inanç yüksek düzeyde ise, bireyin değişimlere karşı dayanıklı ve sağlam bir kararlılık ile olaylar karşısında daha az stres ile daha başarı olduğu görülmektedir. Özyeterlilik inancı düşük olan bireylerde ise bu durum tam tersidir (3). Özyeterlilik duygusu işten alınacak verimin yüksek seviyede olmasını sağlamaktadır.

1.2.1.3 GENELLENEBİLİRLİK DÜZEYİNE GÖRE ÖZYETERLİLİK İNANÇLARI

Özyeterlilik inancının en çok eleştirilen ve tartışılan tarafı işe vuruk tanımının hangi durum ve şartlarda yapılacağıdır. Özyeterlilik inancı sosyal durumla ve görevle ilintili bir inançtır. Bu yüzden de sadece iş ve faaliyet özelinde araştırılıp incelenebilir. Özyeterlilik belli bir alana yönelik olup iş durumuna göre, bu alanlarda değişkenlik gösterebilmektedir. Bu konu ile ilgili araştırma yapan diğer araştırmacılar ise özyeterliliğin sadece belirli bir göreve yönelik olmasının yanında bir kişilik özelliği gibi genel bir inanç olarak da ele alınabileceğini vurgulamışlardır. Literatürde bu durum 3 boyut halinde ele alınmaktadır. 3 ayrı aşamasının işe vuruk tanımı yapılmıştır (Bandura,1986:akt.,22, 23) .

1.2.1.3.1 Göreve Özel Özyeterlilik

Bandura'ya (10) göre, özyeterlilik inançları ortama göre farklılık göstermektedir. Yani özyeterlilik inançları belli bir yerde, belli bir zaman diliminde, belli birtakım görevler üstlendiğinde ortaya çıkan inançlardır. Özyeterlilik inancı, bir kişilik özelliği değildir. Yani görevlerin kendi özelinde “Mikro- Analitik Yaklaşım” kullanılarak incelemeler yapılmaktadır Örneğin, bir yöneticinin geleceği tahmin ederek risk alması ve bazı iş alanlarına yatırım yapmasını, bir antrenörün sporcusu hakkında geleceğe dönük çalışmalar yapmasını, mesleği gereği topluluk karşısında sunum yapan bir akademisyenin sözel ifade becerisini değerlendirmesi söz konusudur (22). İşte bu bakımdan ele alınan özyeterlilik inancı, göreve özel özyeterlilik olarak bilinmektedir.

1.2.1.3.2 Alana Özel Yeterlilik

Bu konu hakkında Bandura'nın yaklaşımı oldukça önemlidir. Ona göre özyeterlilik inancı, birbirine benzeyen koşullarda gelişebilmektedir. Göreve özel özyeterlilik inancı, alana özel özyeterlilik inancının içinde yer almaktadır. Belli bir alanda çalışan ya da özyeterliliğini geliştiren insan, yine aynı alanda aynı şeyleri sağlayabilmektedir. Ancak farklı bir alanda çalışma ya da iş yaparsa bu durum tekrar başa dönmektedir. Bu kapsamda alana özel yeterlilik, bireyin gündelik, akademik ya da profesyonel yaşamındaki farklı faaliyet alanlarıyla ilişkili olduğu görülmektedir (10, 22, 24). Örneğin, öğretmenlerin genel eğitim-öğretim işlevlerini yerine

getirebilmelerine yönelik inançları, alana özel yeterlilik kapsamında değerlendirilmektedir. Yapılan araştırmalara göre, bireyin, alana özel özyeterlilik inancının belirlenmesinin daha kesin sonuçlara ulaşmamızı sağladığı görülmektedir. Alana özel özyeterlilik inancı yüksek olan, bireyleri o alanda daha fazla bilgi sahibi olduğu, sorumluluklarını başarı ile sonuçlandırdığı, olumsuzluklar karşısında nasıl bir yol izlemesi gerektiğini bildiği ve pes etmediği görülmektedir (25).

1.2.1.3.3 Genel Yeterlilik

Sosyal ve Bilişsel Teori'nin önemli unsurlarından olan özyeterliliğin alana ve göreve özel tanımlamalarını yukarıda yapmıştık. Bandura'nın aksine diğer araştırmacılar ise, özyeterliliğin kişinin her ortamında genellenebileceğini savunmuşlardır. Bununla beraber de “özel” ve “genel” diye kategorileştirmişlerdir. Bu inanç bireylerin yeterliliklerine inanması ile sınırlı değildir. Bununda ötesinde yaşamın mücadele gerektiren farklı alanlarında, ortaya koyacağı performans açısından kendisini ne kadar yeterli hissettiği ile ilgilidir. Özyeterlilik inancı değişken bir yapıda değildir (24, 25). İşte bu inanç, “genel yeterlilik” olarak adlandırmaktadır ve “bireyin farklı ortamlardaki performansı için belirleyici etkisi olan anahtar yeterliliklere dair inancı” olarak tanımlanabilmektedir (22).

Chen ve arkadaşları (26), genel yeterlilik inancını, kişinin tüm ortamlarda üstlendiği işlerle alakalı ve özel yeterlilik inancı ile pozitif yönlü yüksek bir korelasyon gösteren bir inanç olarak ifade etmektedirler. Chen ve arkadaşlarının yaptığı araştırmada, kişinin genel yeterlilik inancı sayesinde, bireyin özel yeterlilik inancının tahmin edilmesinin mümkün olduğu hipotezi doğrulanmıştır.

1.2.1.4 ÖZYETERLİLİK DAVRANIŞININ SÜREÇLERİ

Özyeterlilik inançları dört ana süreç üzerinde farklı etkilere sahiptir. Bireylerin duygularını, düşüncelerini, motivasyonlarını ve davranışlarını belirleyici bu süreçler; bilişsel, duyuşsal, motivasyonel ve seçim süreçleri olarak adlandırılmaktadır (23, 24, 27)

1.2.1.4.1 Bilişsel Süreç

Özyeterlilik inançları, birden çok farklı türde meydana gelebilmektedir. İnsan davranışlarının çoğu bir amaç taşımakla değer kazanmaktadır. Bu yüzden de kişi

kendi kapasitesine ve yeteneklerine bakarak amaç ve hedeflerini belirlemektedir. Diğer bir deyişle, birey kendi kapasitesini özyeterlilik inançlarına dayalı olarak onaylamaktadırlar. Eğer kişinin algısı kendi özyeterliliğini anlayabilecek kapasitede ise, amaçlarını oldukça keskin ve net şekilde ortaya koyabilmekte ve karşılaştığı durumlar karşısında güçlü bir irade ortaya koyabilmektedir. Özyeterlilik inancı yüksek olan bireyler hedeflerini hep yüksek tutarlar. Öncelikle düşüncelerine ve yapabileceklerine inanırlar. Yüksek özyeterlilik inancına sahip olan kişiler, zihinlerinde olumlu, başarı ile sonuçlanan senaryolar canlandırırken; düşük özyeterlilik inancına sahip olanlar ise, zihinlerinde başarısızlık senaryoları canlandırıp, olumsuz güdülenirler(28).

Bireyler için önemli olan nokta güdülerin kontrol altına alınması ve kuvvetlenmesidir. Bu aşamanın temelinde yatan amaç ise, kişilere olay kontrolünü öğretmek ve ileriki dönemlerde karşılaşılabilecekleri olayları tahmin edebilme özelliğini kazandırmaktır (12).

1.2.1.4.2 Duyuşsal Süreç

İnsan için en önemli kavramlardan biri düşünceler ve onların ışığında gelişen davranışlardır. İnsan düşünceleri ile motive olmaktadır. Kendi imkânlarıyla yapabileceklerini hedef almakta ve konsantre olmaya başlamaktadırlar. Kendi yetenek ve başarı düzeyleri doğrultusunda tüm hareketlerini belli bir sistem üzerine oturtmaktadırlar. Özyeterliliğin iyi durumda olması motivasyona oldukça olumlu şekilde yansımaktadır. Bu sayede kişi yapacağı işe yüksek seviyede konsantre olarak hata payını azaltmaktadır. Zorluklarla nasıl başa çıkılacağını ve sorunların nasıl çözülebileceğini bu süreçte öğrenmektedir. Eğer kişinin kendine duyduğu güven yüksekse, başarısız durumlardan daha kuvvetli çıkmaktadır. Düşük özyeterlilik inancına sahip bireyler ise, çevrelerinde olup bitenleri hep bir tehdit unsuru olarak algırlar, her şeyi gereksiz büyütürler ve kendilerini strese sokarlar. Yaşanan bu olumsuz duygular kişinin düşüncelerini kontrol edebilme yeteneğini de etkiler (28).

Özyeterliliğin sağlık açısından da olumlu etkilerinin olduğundan söz edilmektedir. Birey özyeterlilik seviyesini düzenlemede ne kadar başarılıysa, sağlığına zarar veren durumları (kaygı, depresyon, stres) azaltmada ve sağlığını olumlu yönde etkileyecek aktiviteleri yaşantısına dahil etmede o kadar başarılı olacaktır (Bandura,1994:akt.,15).

1.2.1.4.3 Motivasyonel Süreç

Özyeterlilik inançları güdülenme düzeyinin düzenlenmesinde büyük bir öneme sahiptir (29). Bireyler, yordama yoluyla, yapabilecekleri ile ilgili kararlar verirler ve kendilerini motive ederler. Kendilerine birtakım amaçlar belirlerler ve bu amaçlar doğrultusunda planlar yaparlar (15, 28).

Kişinin başarıma beklentisi ve güdülenme düzeyini özyeterlilik inancı ile şekillendirerek, onun zorluklar karşısında ne kadar çaba harcayacağına dair bilgi verir. Güçlü bir yeterlik inancı olan bireyler başarı çabalarında daha ısrarlı olurken, düşük yeterlik inancı olan bireyler ise zorluklar karşısında çabalarını azaltırlar ya da çabucak pes ederler (15). Özetle insanlar ulaşmak istedikleri hedeflere özyeterlilik inançlarıyla yön verirler ve hedefleri gerçekleşinceye kadar ısrarla kendilerini motive ederek çaba harcarlar (19).

1.2.1.4.4 Seçimsel Süreç

İnsanoğlu var oluşundan beri çevrenin bir parçası olmayı sürdürmüştür. Kişisel özyeterlilik bu sebeplerden dolayı sadece insanın kendini ilgilendirmez, aynı zamanda toplumu da etkiler, yön ve şekil verir. İnsanlar zaman zaman faaliyetlerini bulundukları çevrenin değer yargılarına göre şekillendirmekte iken, bazı zamanlarda ise yapılan seçimler sayesinde farklı ilgi alanlarının toplumda var olmasını sağlamaktadırlar. Kişiler başa çıkamayacağına inandığı aktivite ve durumlardan kaçınmaktayken, idare edebileceklerine inandıkları aktivite ve durumları ise üstlenmektedirler. Bu seçimleri sayesinde bireyler farklı yetenekler, ilgi alanları ve sosyal ilişkiler geliştirerek hayatlarında tecrübe sahibi olmaktadır (15, 24).

İnsanların hayatları boyunca yaptıkları en önemli seçimlerden biri kariyer seçimleridir. Kariyer seçimleri ve bu seçimlerinde mutlu ve başarılı olmaları kişinin özyeterlilik inancının ne derece yüksek olduğunu göstermektedir (24, 28).

1.2.1.5 ÖZYETERLİLİĞİ YÜKSEK OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Özyeterlilik inancı yüksek olan bireyler, üstlendikleri görevi yerine getirmede çok fazla çaba harcarlar, çabuk pes etmezler ve işlerine sadıktırlar. Amaçları doğrultusunda işleri denemekten çekinmezler. Algılanan özyeterliliği yüksek olan bireyler çevrelerini kontrol altında tutabildikleri için olayların üstesinden rahatlıkla gelebilirler ve beklenmedik olaylar karşısında çözüm yolları üretebilirler. Bu

kişilerin kişisel başarı ve mutlulukları yüksektir (Bandura,1986:akt.,23). Kısaca özetleyecek olursak; özyeterliliği yüksek olan bireyler;

- Karmaşık olaylarla baş edebilme,
- Problemlerin üstesinden gelme,
- Çalışmalarında sabırlı olma,
- Başarmak için kendilerine güvenme,
- Meslek hayatlarında daha başarılı olma temel özelliklerine sahiptirler (30).

1.2.1.6 ÖZYETERLİLİĞİ DÜŞÜK OLAN BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Bandura (27)'ya göre, özyeterliliği düşük olan kişiler zorlu görevleri üstlenmekten kaçınırlar. Bu bireyler güçlü hedeflere sahip değildirler. Zorluklar karşısında sabırlı davranmayıp hemen pes ederler. Olumsuz bir bakış açısına sahiptirler. Beklenmedik durumlar karşısında olayla nasıl baş edeceklerini düşünmek yerine kolaylıkla stres ve depresyona girerler (23, 24). Bu kişilerin kişisel başarıları ve mutlulukları düşüktür.

Kısaca özetleyecek olursak; özyeterliliği düşük olan bireyler;

- Olaylarla baş edememe,
- Umutsuzluk ve mutsuzluk,
- Problemlerle karşılaştıklarında kendilerini yetersiz bulma,
- İlk denemelerinde başarısız olurlarsa tekrar denemekten kaçınma,
- Kendi gayretlerinin sonucu pek değiştiremeyeceğine inanma temel özelliklerine sahiptirler (Korkmaz,2002:akt.,24).

1.2.1.7 ÖZYETERLİLİKLE İLGİLİ YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR

Uyanıker (17), “Yönetici Hemşirelerin Genel Öz Yeterlilik İnancı İle Zaman Yönetimi Arasındaki İlişki” adlı yüksek lisans tezinde, hemşirelerin özyeterlilik ve zaman yönetimi inanç düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma 2013-2014 yıllarında, İstanbul’da bir üniversite hastanesinde görev yapmakta olan 120 yönetici hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak; Genel Öz Yeterlilik İnanc Ölçeği, Zaman Yönetimi Ölçeği ve sosyo-demografik özellikleri ölçmek için hazırlanan sorular kullanılmıştır. Genel Öz Yeterlilik İnanc Ölçeği, Sherer ve ark. (1982) tarafından geliştirilmiş olup, Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından Türkçeleştirme çalışması yapılmıştır. 17 maddeden ve 3

alt boyuttan (Başlama, Yılmama ve Sürdürme Çabası) oluşmaktadır. Beş dereceli Likert tipinde bir ölçektir. Tüm ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Zaman Yönetimi Ölçeği ise, 1991 yılında Britton ve Tesser tarafından geliştirilmiş olup, Alay ve Koçak (2002) tarafından Türkçeleştirme çalışması yapılmıştır. 27 maddeden ve 3 alt boyuttan (Zaman Planlaması, Zaman Tutumlar ve Zaman Harcattırıcıları) oluşmaktadır. . Beş dereceli Likert tipinde bir ölçektir. Tüm ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur.

Çalışma sonucunda Genel Özyeterlilik İnancı ile sosyo-demografik faktörlerden eğitim durumu ve hastanedeki görev değişkenleri arasında anlamlı ilişki gözlemlendi. Zaman Yönetimi ile sosyo-demografik faktörlerden medeni durum, eğitim durumu, çalışılan birim ve hastanedeki görev değişkenleri arasında anlamlı ilişki gözlemlendi. Genel Öz Yeterlilik İnancı ile Zaman Yönetimi arasında ise, zayıf pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğuna ulaşıldı.

Pekel (31), “Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerinin Akademik Öz Yeterlilikleri Ve Üniversite Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, spor yöneticiliği öğrencilerinin akademik özyeterlilikleri ve üniversite yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sekiz devlet üniversitesinin spor yöneticiliği bölümlerinin 1. ve 4. sınıflarında okuyan 867 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak; Akademik Öz Yeterlik Ölçeği, Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği ve sosyo-demografik özellikleri ölçmek için hazırlanan sorular kullanılmıştır. Akademik Öz Yeterlik Ölçeği, Schwarzer tarafından 1981 yılında geliştirmiş, Yılmaz ve ark. (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.7 maddeden ve tek alt boyuttan oluşmaktadır. Dört dereceli Likert tipinde bir ölçektir. Tüm ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0,79 olarak bulunmuştur. Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği, Doğanay ve Sarı tarafından 2004 yılında geliştirilmiş olan 33 maddeden ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Beş dereceli Likert tipinde bir ölçektir.

Sonuç olarak; akademik özyeterliliğin yaş, öğretim durumu, sınıf, üniversite, yaşanılan yer, üniversite yaşam kalitesinin yaş, cinsiyet, sınıf, üniversite ve yaşanılan yer ile ilişkili olduğu, ayrıca akademik özyeterlilik ile üniversite yaşam kalitesi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Göller (32), “Öğretmen Adaylarının Bilişsel Çarpıtma, Genel Özyeterlilik İnançları ve Başarı/Başarısızlık Yüklemelerinin İncelenmesi” adlı makalesinde, öğretmen adaylarının bilişsel çarpıtma düzeyleri, özyeterlilik inançları ve başarı ve

başarısızlıklarına ilişkin yüklemeleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma 2013-2014 eğitim- öğretim yılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 384 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak; Bilişsel Çarpıtma Ölçeği, Genel Özyeterlik Ölçeği ve Başarı / Başarısızlık Yüklemeleri Ölçeği kullanılmıştır. Bilişsel Çarpıtma Ölçeği, John Briere (2000) tarafından geliştirilmiş, Ağır (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 40 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Genel Öz Yeterlilik İnanç Ölçeği, Sherer ve ark. (1982) tarafından geliştirilmiş olup, Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından Türkçeleştirme çalışması yapılmıştır. 17 maddeden ve 3 alt boyuttan (Başlama, Yılmama ve Sürdürme Çabası) oluşmaktadır. Beş dereceli Likert tipinde bir ölçektir. Tüm ölçeğin Cronbach's alfa güvenirlik katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur. Başarı / Başarısızlık Yüklemeleri Ölçeği ise, Açıkgöz ve Kasap tarafından geliştirilmiştir. Ölçek başarı yüklemeleri (30 madde) ve başarısızlık yüklemeleri (26 madde) olarak iki ölçekten oluşmaktadır. İki ölçeğinde 3'er alt boyutu vardır. 5'li likert tipinde bir ölçektir.

Sonuç olarak genel özyeterlik inancının yükselmesi, başarısızlıklar konusunda aileye yapılan yüklemelerin azaldığını göstermektedir. Bu sonucu ispatlar nitelikte başarısızlıkların dışsal sebeplere (aileye) yüklenmesiyle genel özyeterlik inancı arasındaki negatif ilişki ortaya çıkmıştır.

Çelik (33), "The Relationship between Individual Innovativeness and Self-efficacy Levels of Student Teachers -Öğretmenlik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ve genel özyeterlilik düzeyleri arasındaki ilişki-" adlı makalesinde öğretmenlik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ve genel özyeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim gören 252 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Bireysel Yenilikçilik Ölçeği, Sosyo- Ekonomik Düzey Ölçeği ve Ohio State Öğretmen Özyeterlilik Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmada sonuç olarak, öğretmen adaylarının değişime direnç gösterdikleri zaman özyeterliliklerinde düşüş olduğu görülmekte, deneyime açıklık, fikir önderliği ve risk alma alt boyutlarında ise pozitif yönlü bir ilişki görülmektedir. Katılımcıların yarısına yakını gelenekçi ve kuşkucu olarak sadece beşte biri yenilikçi ve öncü bulunmuştur. Gelenekselcilerin özyeterlilik puanları, yenilikçilerin özyeterlilik puanlarından daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Yani bireysel yenilikçilik puanları düşük olan bireylerde özyeterlilik puanları da düşük çıkmıştır.

Kumar ve Uzurt (34), “Investigating the effects of self efficacy on innovativeness and the moderating impact of cultural dimensions” adlı çalışmasında kültürel bağlamda profesyonel yenilikçilerin üzerindeki özyeterlilik etkilerini incelemek amaç edinilmiştir. Bireysel yenilikçilik ve özyeterlilik arasındaki ilişkinin kültürel boyutlar üzerine etkisine bakılmış ve pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan çalışmada Türkiye’de bulunan 271 profesyonel katılımcı yer almıştır.

Hsiao ve ark (35), “The Impact of Self-efficacy on Innovative Work Behavior for Teachers” adlı makalesinde, Twain da ki öğretmenlerin yenilikçi iş davranışları üzerinde özyeterliliğin etkilerini incelemek amaçlanmaktadır. Çalışma Twain’ın kuzeyinde yer alan 20 devlet/özel okuldaki 546 ortaokul öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin özyeterlilikleri ile yenilikçi iş davranışları arasında güçlü pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

1.2.2 BİREYSEL YENİLİKÇİLİK

Bireysel yenilikçilik kavramı, kavram olarak oldukça derin bir kavramdır. Kavramın en temelinde yenilik ve buna bağlı olarak gelişen yenilikçilik düşüncesi mevcuttur. O sebeptendir ki bireysel yenilikçilik kavrama geçmeden önce yenilik ve buna bağlı olarak gelişen yenilikçilik düşüncesi ele alınmalıdır. Yenilik ve yenilikçilik kavramları, bireysel yenilikçilik fikrini besleyen ve geliştiren kavramlardır (36).

1.2.2.1 YENİLİK

Latince anlamı” innovatus” olup İngilizcedeki karşılığı “innovation” olan yenilik kavramı, uzun yıllardır üzerinde çalışmalar yapılan bir kavramdır. Yenilik denildiği zaman akla ilk gelen teknolojik yeniliklerin yanı sıra psikolojik ve sosyo-kültürel yönünün de ele alınması 1960’lı yıllarda gerçekleşmiştir (Daghfous,1999:akt.,36) . Yenilik kavramı hayatımızın hemen hemen her alanında karşımıza çıkmaktadır. Daha çok toplumların yaşamında, kültürlerinde ve idari yönetimlerinde yeni ve eskisinden farklı yöntemlerin kullanılması anlamına gelmektedirler (5). Bir kişi ya da toplumun, daha önce hiç karşılaşmadığı fikirleri,

akımları algılaması ve bunları benimseyip uygulamasıdır. Oslo Kılavuzuna (37.s:39) göre yenilik,

“yeni bir bilgiden yararlanmayı veya mevcut bir bilginin yeni kullanımını ya da bunların birleşimini içerir”

Bu alanda ki çalışmaları ile bilinen Rogers’ a göre; yenilik, bir birey, grup ya da toplum tarafından yeni olarak algılanan bir fikir, uygulama ya da nesnedir (Rogers,1995:akt.,38).

TDK (39) sözlüğünde ise yenilik,

“eskimiş, zararlı veya yetersiz sayılan şeyleri yeni, yararlı ve yeterli olanlarıyla değiştirme”

olarak tanımlanmaktadır. Yenilik kavramı ile birlikte birçok kavram aynı anlamda kullanılmaktadır. Ancak hepsinin anlamları birbirlerinden farklılık göstermektedir. Eş anlamlı oldukları düşünülen ve sıkça birbiri yerine kullanılan; yenileme, yenilikçilik, yenileşme, yenileşim, ticat ve inovasyon kelimelerini sıralamak mümkündür. Örneğin, inovasyon kavramı ve yenilik kavramı eş anlamlı gibi kullanılsalar da inovasyonun sonucunda yeni ve farklılaştırılmış olandan bir ticari kazanım beklenilmesi, aralarındaki farkı ortaya koymaktadır. Bu bakımdan, tüm inovasyonlar yenilik olarak kabul edilmekte, ancak her yenilik inovasyon sayılmamaktadır (5).

1.2.2.1.1 YENİLİĞİN ÖZELLİKLERİ

Yenilik ile ilgili yapılan birçok farklı tanımla ele alarak birtakım özellikler ortaya çıkarmak mümkündür (5, 40)

Yenilik;

- bir fikir, ürün veya süreç olabilir.
- var olandan farklı ve orijinaldir.
- yeni olarak algılanan bir şeydir.
- yaşam kalitesini ve refah düzeyini artırmada bir araçtır.

- kullanıcılarının yaşamında değişiklik yaratır.
- bir süreçtir ve süreklidir.
- ekonomik ve sosyal yarar sağlayan bir değerdir.
- en önemli rekabet araçlarından biridir.
- onu destekleyen kültürel bir ortamın ürünüdür.
- bir problem çözme sürecidir.
- fonksiyonlar arası bütünleşmenin bir ürünüdür.
- çevreye uyum sağlamanın ve çevreyle bütünleşmenin bir aracıdır.
- yayılcı bir özelliğe sahiptir.

1.2.2.1.2 YENİLİK TÜRLERİ

Ürün yeniliği, süreç yeniliği, pazarlama yeniliği ve organizasyonel yenilik olmak üzere dört tür yenilikten bahseden Oslo Kılavuzu'na (37) ek olarak Elçi (41), hizmet yeniliğini de ekleyerek, yenilik türleri ile ilgili sınıflamalar yapılmıştır.

Ürün Yeniliği: Farklı ve yeni bir ürünün geliştirilmesini ya da var olan üründe değişiklik ve farklılık yapılmasını ve bu ürünün pazara sunulmasını ifade etmektedir (41).

Hizmet Yeniliği: Yeni veya önemli ölçüde değiştirilmiş bir hizmet yaklaşımındaki, hizmetin sunumundaki ve dağıtım sistemindeki yenilik ve farklılık ile hizmetin sunulmasında yeni teknolojilerin kullanılması olarak değerlendirilmektedir (41).

Süreç Yeniliği: Farklı ve yeni üretim ya da dağıtım yöntemlerinin geliştirilmesi veya var olan yöntemlerin iyileştirilip daha etkin hale getirilmesidir (41). Satın alma, muhasebe ve bakım gibi yardımcı destek faaliyetlerindeki yeni veya önemli derecede iyileştirilmelerin yapılmasını kapsar (37).

Pazarlama Yeniliği: Ürün tasarımı veya ambalajlanması, ürünün konumlandırılması, ürün promosyonu ya da fiyatlandırması aşamalarında önemli değişiklikler içeren yeni pazarlama yöntemlerinin uygulanmasıdır (41).

Organizasyonel Yenilik ise; yeni çalışma ve iş yapış yöntemlerinin geliştirilmesi ya da var olan yöntemlerin firma şartlarına uyarlanarak kullanılmasıdır (41).

1.2.2.1.3 YENİLİKLERİN YAYILMA TEORİSİ

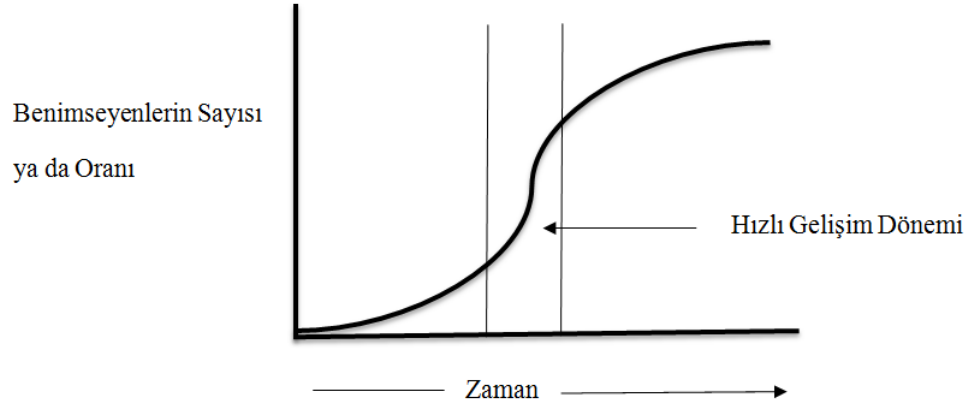
1890 yılında Fransız Sosyolog Gabriel Tarde tarafından ilk kez ortaya atılmış ve incelenmeye başlanmış olan Yeniliklerin Yayılımı kavramı çok eski çağlardan beri toplumların merak konusu olarak günümüze kadar gelmiştir. Yayılma kavramı, en sade biçimiyle bir toplumun veya bir ortamın kendine özgü kültürel özelliklerinin bir başka toplum ya da ortama aktarılması olarak tanımlanmaktadır (42). Bu kuramı inceleme alanında ise en ihtisas sahibi insan olarak Everett Rogers gösterilmektedir. Everett Rogers 1962 yılında bu alana ilk kez “Yeniliklerin Yayılımı” adlı kitabıyla girmiştir. Bu çalışmasında, 500’ün üzerinde örnek olayı anlatmış ve sentezlemiştir. Yeniliklerin toplumlar tarafından nasıl benimseneceğini ve yayılacağını gösteren “Yeniliklerin Yayılımı Teorisi” adlı teoriyi ortaya koymuştur (4). Teori daha çok ekonomi alanında yeniliklerin yayılmasını ve gelişmesini sağlamak için kullanılmıştır (43). İlk olarak tarım alanında yayılma teorisinden söz edilirken daha sonra birçok alanda yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi için kullanılmıştır. Rogers’a (44) göre, yayılım ise; bir yeniliğin, zaman içerisinde, iletişim kanalları aracılığı ile bireylere benimsetilme süreci olarak tanımlanmaktadır (4).

Yenilikler yayılmazsa topluma herhangi bir fayda sağlayacağından söz etmek mümkün değildir. Ekonominin büyümesinde, yeniliğin yayılması, yeni veya iyileştirilmiş ürün ve hizmetler, yeni teknikler önemli rol oynamaktadır (45). Toplumda yenilikçi düşüncenin hakim olması, toplumu oluşturan bireylerin bu yenilikleri kabul etmesi ve benimsemesi ile mümkün olmaktadır. Bireylerin kabul etmediği bir yeniliği toplum da kabul etmemektedir. Benimseme süreci ve hızı ise yeniliği kabul eden bireylerin sayısı ile ölçülmektedir (46). Karşıt görüşlerde olan bireylerin ya da grupların benimsemesi, onların farklı düşüncelerine saygı duyulması bile yeniliklerin hızlı bir şekilde yayılmasına yardımcı olabilmektedir.

Bazı noktalarda bu teorinin yeniden tanımlanması gerekmektedir. Yayılma süreci artık sosyal medya ya da iletişim araçları kullanılarak gerçekleşmektedir. Günümüz toplumlarında iletişim araçları yayılma sürecini oldukça kısaltmaktadır.

Yeniliğin yayılması araştırmalarında önemli bir yere sahip olan Gabriel Tarde, yeniliğin belirli bir zaman diliminde benimseyiciler tarafından benimsenme seviyesini gösteren S- Eğrisini ortaya koymuştur. Bu eğriye göre, yenilik ilk başta bir

azınlık grubu tarafından kabul edilmekte olup, zaman geçtikçe yayılarak tüm toplumun kabul etmesi durumunu ortaya koymaktadır (5, 46) (Şekil 1).

Şekil 1: Gabriel Tarde'nin Öne Sürdüğü S-eğrisi (47)

Tarde tarafından 1903 yılında ortaya atılan bu S- eğrisi tablosu, Rogers'ın “Çoğu yeniliğin yayılımı S eğrisi şeklindedir” diyerek bu eğriyi desteklemesi ile günümüze kadar gelmiştir.

1.2.2.1.4 YENİLİK YAYILIMININ TEMEL UNSURLARI

Everett M. Rogers'ın yeniliğin yayılma modelini incelediğimizde bir yeniliğin yayılması için dört ana maddenin olduğu görülmektedir. Bu dört ana unsur; yenilik, iletişim kanalları, zaman ve ona bağlı olarak gelişen sosyal sistemdir.

Yenilik

Bir kişi ya da yapı tarafından benimsenen, daha önce üretilmeyen bilgi, fikir ya da ürünlerdir. Eğer bir yapı çok daha önceden bulunmuş fakat kullanılmamışsa, kullandığı dönemden itibaren yeni diye adlandırılmaktadır. Yenilik sadece teknolojik temelli ürünler değildir. Bir bilgi ya da fikir de yeni bir kavramdır. Sadece somut kavram olarak adlandırılmaz. Aynı zamanda soyut yenilikler de mevcuttur. Somut ürünlerin tüketici ya da kullanıcı tarafından alınıp alınmaması bile, onun benimsenme oranını bize göstermektedir. Fakat soyut yeniliklerin benimsenme oranını belirlemek oldukça zordur ve bunu ortaya koyacak ölçek geliştirmek zor bir iştir. Böyle bir ölçek bulunsa dahi ortaya koyduğu veriler pek sağlıklı olmayacaktır. (4, 5, 46).

İletişim Kanalları

Yayılım sürecinde iletişimin gerçekleşebilmesi için dört temel öğeden bahsetmek mümkündür. Bunlardan ilki birey veya toplum için yeni ya da daha önce hiç denenmemiş bir fikrin, bilginin, duygunun vb. varlığıdır. Daha sonra bu bilgiyi, aktaracak, yeniliği daha önceden bilen ve deneyen bir kaynak ve yeniliği duymamış ve denememiş bir alıcıdan söz etmek gerekmektedir. Burada kaynak genellikle yeniliği bulan birey ya da gruplardır. Son olarak da mesajı kaynaktan alarak alıcıya aktarma görevini üstlenen iletişim kanalları öğeleridir (Şekil 2).

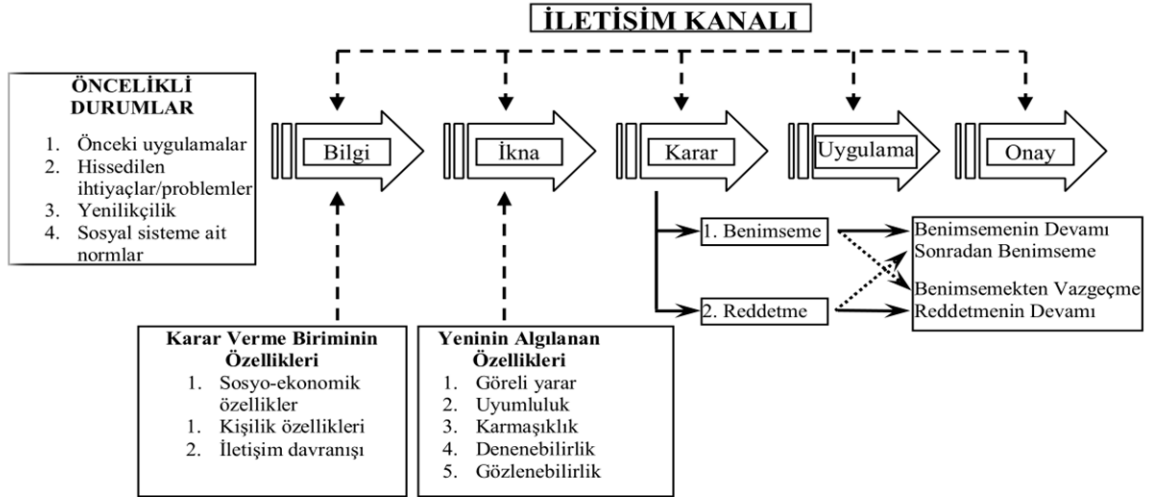

Şekil 2: İletişim Sürecinin Temel Öğeleri (48)

Yenilik yayılımı sürecinde yenilikten haberdar olan birey ya da grup iletişim kanalları aracılığı ile yeniliği başkalarına aktarabilmektedir (5). İletişim kanalları yayılım sürecinin en önemli ikinci maddesidir. Bu iletişim kanalları iki kişi arasında küçük çaplı bir yayılma unsuru olabilmekteyken; TV, radyo, gazete gibi büyük çapta yayılımı sağlayabilecek kitle iletişim araçları da olabilmektedir. Günümüzde ise yayılımın en büyük yardımcısı online hizmetler ve sosyal medya araçları olarak görülmektedir.

Zaman(Süreç)

Yayılım araştırmalarının temelinde zaman etkeni önemli bir yere sahiptir. Yenilikçilik anlayışında yayılma, bir anda ortaya çıkmamaktadır. Birtakım davranış ve kararları içeren belirli bir zaman dilimi içinde gerçekleşen bir “süreç” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 3: İletişim Kanalları (44.s:165)

Sosyal Sistem

Ortak bir amacı başarmak ya da ortak bir sorunu çözmek için bir araya gelen bireylerin aralarında oluşturduğu bağlantılı birimlerin tümü sosyal sistem olarak adlandırılmaktadır. Yenilik anlayışının gelişmesi sosyal sistemdeki bireylere ve bu bireylerin oluşturduğu gruplara bağlıdır. Yeniliklerin oluşma tabanı sosyal sistemlerdir. Sosyal sistemin içinde yer alan birimler birbirinden ayrı olsa da amaca ulaşma yolunda karşılaşılan sorunları çözmek için birlikte çalışmaktadırlar (4). Yeniliğin yayılımı esnasında sosyal sistem içinde bulunan; sosyal sistemin yapısı, fikir liderliği, kurallar ve bireylerin yenilik karar süreçleri gibi unsurlar yenilik yayılımını etkilemektedir (49).

1.2.2.2 YENİLİKÇİLİK

TDK' ya göre; yenilikçilik, “yenilikçi olma durumu” olarak ifade edilmektedir. Hurt, Joseph ve Cook' a göre (50), yenilikçilik kavramı, yenilik ve değişmelere olan isteklilik olarak tanımlanmıştır. Demirel ve Seçkin (51)' e göre ise, yenilikçilik, bilgiye dayalıdır ve “değişmek, risk almak, daha da önemlisi bilinenlerin dışına çıkmayı göze almak” şeklinde yorumlanmaktadır. Bununla birlikte risk alma, deneyime açıklık, fikir önderliği, değişime uyum sağlama, yaratıcı olma gibi kavramlar da yenilikçiliğin içinde yer almaktadır. Bu kavramlar her birey için farklılık gösterebildiğinden, yenilikçilik açısından da bireyler birbirinden farklılaşmaktadır. Bireyler, yeniliği erken ya da geç kabul edebilir, daha az ya da

daha fazla risk alabilir, değişime karşı daha fazla ya da daha az istekli olabilmektedirler (52). Yenilikçilik kavramı *bireysel yenilikçilik* ve *kurumsal yenilikçilik* olarak sınıflandırılmaktadır. Bireysel yenilikçilik, bireyin yeni fikirlere, bilgilere, ürünlere, yöntemlere kısacası yeniliğe karşı hevesli olması, bu yenilikleri tartması, karar verdikten sonra uygulamada bu yenilikleri kullanarak fark yaratması iken, kurumsal yenilikçilik kurumun yeni fikirlere, ürün ve hizmetlere, yöntem ve süreçlere açık olması, rekabet ortamında rakiplerinden önce bu yenilikleri kullanarak katma değer sağlamasını ifade etmektedir.

1.2.2.3 BİREYSEL YENİLİKÇİLİK

Toplumlar için yenilikçiliğin benimsenmesi, yeni olana sıcak bakılması, özellikle teknoloji alanında olmak üzere, her alanda değişimlere uyum sağlanabilmesi ve yeniliklerde öncü olunması büyük önem taşımaktadır. Toplum olarak böyle bir yapıya sahip olmak için önce bireylerin yenilikçi düşünmeleri, dünya da olup bitenlere seyirci kalmadan onları deneyebilmeleri, risk alabilmeleri, değişime hevesli olmaları, problemleri görebilmeleri ve onları öncü fikirler ile çözmeyi amaçlamaları gerekmektedir. İnsanoğlu bilinen ilk yıllardan beri hep yeni ve farklı bir şeyleri tatma, koklama, dokunma, görme ve algılama arzusu içinde olmuşlardır. Kimileri bu duyguyu daha fazla yaşarken, kimileri ise daha az merak içinde yaşamışlardır. Yenilik ve daha önce hiç denenmemişin denenmesi insanda bir heyecan ve heves yaratmakta, kişinin kişisel gelişimine katkı sağlamaktadır. Yeniliğe açık olan bireylerin yanı sıra yenilikten hoşlanmayan, eski alışkanlıklarına bağlı kalan, yani değişime direnç gösteren bireylerin varlığından da söz etmek mümkündür. Bu kişiler mevcut durumun bozulacağından ve dolayısıyla sonucun belirsizliğinden dolayı yeniliklerden uzak durmayı tercih ederler.

Koçel'e göre bireylerin yenilikçilik durumunu etkileyen birtakım engeller mevcuttur. Bu engeller;

- İnsanların bilinmezlik karşısında korku yaşaması ve güvene olan ihtiyacı
- İnsanların alıştığı durumlardan kurtulmanın zor olması,
- Ortaya çıkan değişim ya da yenilik hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olamama, olmama,

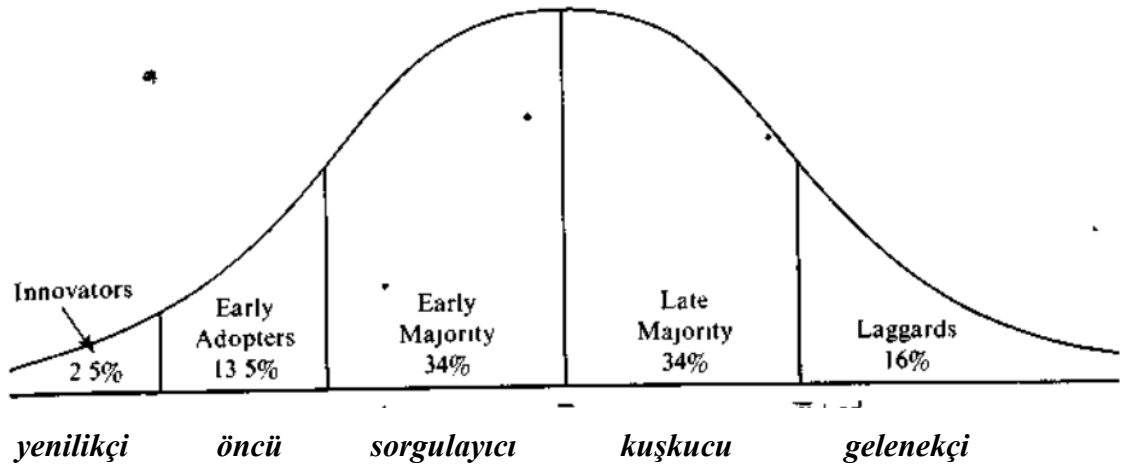
- İnsanların yapılacak faaliyet sonunda başarısız olma endişesini, korkusunun taşıması,
- Elindekileri kaybetme korkusu,
- Dar görüş sahibi olunması,
- İnsanların daha önce yaşadığı kötü tecrübeler ve gözlemler

İnsanlar için yeni bilgileri öğrenmek her zaman zor olmuştur ve bu durum kişileri çoğu zaman yenilikten uzaklaştırmıştır (Koçel,1998:akt.,53).

Bireylerin oldukça farklı yapıda olması ve farklı tür yenilikleri benimsemesi, bireysel yenilikçilik kavramının ortaya çıkmasını zorunlu kılmıştır.

1.2.2.3.1 YENİLİKÇİLİK KATEGORİLERİ

İnsanlar genellikle yeni bir kavram ile karşılaşınca onu benimseme riskine girmek istemezler ya da tam tersine o riski almaya daha fazla istekli olurlar. Mevcut sistemlerini değiştirmek için bazı bireyler adım atmazken bazıları ise sistemi değiştirmek için uğraşırlar. Bu sebepten dolayı yenilikçi bakış açılarının farklı olması bir sınıflandırmayı ortaya çıkarmaktadır.

Şekil 4: Yenilikçiliği Benimseme Kategorileri ve Dağılımı (44.s:247)

Rogers yenilikçi benimseme ana konulu çalışmaların öncüsü sayılmaktadır. Ona göre beş ayrı benimseme kategorisi mevcuttur (Şekil 4). Beş ayrı kategorinin her

birinde ise farklı değerlendirme ölçütleri ve özellikleri mevcuttur. Bu kategoriler sırayla;

- Yenilikçiler (Innovators): Yenilikten taraf olanlar
- Öncüller (Early Adopters): Erkenden benimsemiş olanlar
- Sorgulayıcılar (Early Majority)
- Kuşkucular (Late Majority): Şüphe duyanlar
- Gelenekçiler (Laggards): Geleneğe bağlı kalanlar

Şekilde görüldüğü üzere, yenilikçiler grafiğin %2,5'luk kısmını teşkil etmektedir. Erken benimseyen bireyler ise %13,5'luk ortalama ile onu takip etmektedir. Erken çoğunluk ve geç çoğunluk ise %34'er oranla en geniş tabana sahip kategorilerdir. Geri kalan yani geleneğe bağlı kalanlar ise %16'luk alana sahiptirler.

YENİLİKÇİLİK KATEGORİLERİNDE MEVCUT BULUNAN ÖZELLİKLER

Bu başlık altında yenilikçiliği benimseme kategorisinde yer alan bireylerin genel özellikleri incelenmiş ve özet halinde aktarılmaya çalışılmıştır.

1.2.2.3.1.1 Yenilikçiler

Yenilikçiler, genel olarak genç, eğitilmiş, güvenli, vizyon sahibi, gelir düzeyi yüksek, risk almaya istekli, gözü pek, girişken, belirsizliğe karşı toleransları yüksek, aceleci, cesaretli, seyahat etmeyi seven, yenilgiyi kabullenebilen, hemen pes etmeyen, teknoloji kullanımında yetenekli, üst düzey düşünme becerisine sahip, etrafına yardım etmeyi seven bireylerdir. Yenilikçi bireyler, önceki deneyimlerinden faydalanarak bulundukları ortamlarda fikir liderliği yaparlar. Bilimsel bilgi onlar için çok önemlidir. Kendileri gibi yenilikçi kişiler ile arkadaşlık yaparlar ve sürekli iletişim halindedirler. Kitle iletişim araçlarını yakından takip ederler ve sosyal ağlardan fazlasıyla yararlanmaktadırlar (4, 5, 44, 54).

1.2.2.3.1.2 Öncüller

Öncü bireyler, yenilikleri daha önce fark edip kullandıkları için diğer bireylere yol göstermektedirler. Yeniliğe ilişkin sonuçlar ve ortaya çıkan riskleri, bilgi ve önerileri diğer bireyler ile paylaşarak onlara fikir liderliği ve öncülük yapmaktadırlar. Eğitim seviyeleri yüksek, güvenilir, vizyon sahibi, risk almaya ve denemeye istekli, değişime uyum sağlayabilen, saygı duyulan ve çevresindeki bireyler tarafından görüşleri alınan, danışılan ve örnek alınan bireylerdir. Yenilikçi bireyler gibi kitle iletişim araçlarını yakından takip ederler ve teknoloji ile araları oldukça iyi bireylerdir (4, 5, 44, 54).

1.2.2.3.1.3 Sorgulayıcılar

Sorgulayıcı bireyler, herhangi bir yenilik ile karşılaştıklarında bu konu hakkında düşünmek için çok fazla zaman harcarlar. Onlar risk almaktan hoşlanmazlar ve kuşkucu yaklaşım sergilemektedirler. Yeniliklere dikkatli yaklaşırlar ve liderlik onlar için değildir. Kişilerarası iletişime inandıkları için arkadaşları ile sürekli iletişim halindedirler ve kitle iletişim araçlarını orta düzeyde kullanırlar. Genel olarak orta yaşıdadırlar, eğitim seviyeleri ve gelir düzeyleri ortalama bir düzeydedir (4, 5, 44, 54).

1.2.2.3.1.4 Kuşkucular

Yenilikler karşısında kuşkucu yapıdaki bireyler çekingen, şüpheli ancak dikkatlidirler. Sosyal normlar onların yeniliklere inanmasında önemli bir yere sahiptir. Yeniliğe güvenmeleri gerekmektedir çünkü risk almayı ve belirsizliği sevmezler. Ortalamanın altında bir sosyal statüye sahiptirler. Eğitim düzeyleri düşük ve yaş ortalamaları yüksektir bu nedenle teknoloji kullanımında desteğe ihtiyaçları vardır. Bu kategorideki kişiler için karar verme sürecinde bireylerarası iletişim, kitle iletişim araçlarından daha önemlidir (4, 5, 44, 54).

1.2.2.3.1.5 Gelenekçiler

Gelenekçi bireyler eskiye bağlı kalmış, kendilerini toplumdan uzak tutan, değişime direnç gösteren, kendileri gibi gelenekçi yapıda olan arkadaşları ile iletişimde olan bireylerdir. Yenilikler karşısında oldukça fazla zaman harcarlar ve karar verdiklerinde yenilikçiler ve öncüler başka yeniliklere geçmiş olurlar. Yeni fikirlere ve onu getirenlere kuşku ile yaklaşırlar. Yeniliği kabullenmeden önce o

yeniliğin başkaları tarafından denenmiş ve başarı ile sonuçlanmış olmasını isterler çünkü belirsizlikten ve risk almaktan hiç hoşlanmazlar. Yaş ortalamaları oldukça yüksek ve eğitim seviyeleri düşüktür. Teknoloji onlar için çok uzak olduğundan destek almadan yararlanamazlar. Kitle iletişim araçlarından çok faydalanmazlar ve sınırlı kaynaklara sahiptirler (4, 5, 44, 54).

BÖLÜM II

2.1 GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini ile araştırmada kullanılan veri toplama araçları, toplanan verilerin analizi ve araştırma etik kurul onayı ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1.1 Araştırma Modeli

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile genel özyeterlilikleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik bu araştırma betimsel nitelikli genel tarama modelindedir.

2.1.2 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Bu araştırma, İzmir ilinde bulunan Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile Manisa ilinde bulunan Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Nisan 2016- Eylül 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Veriler Nisan 2016- Haziran 2016 tarihleri arasında toplanmıştır. Ölçeklerin uygulanabilmesi için her iki yüksekokulun yönetim kurulları kararı ile gerekli izinler alınmıştır.

2.1.3 Araştırmanın Evren ve Örneklemini

Çalışma evreni olarak, Ege Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri seçilmiştir.

Araştırmanın örneklemini ise, Ege Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının 2015- 2016 eğitim/öğretim yılında Spor Yöneticiliği Bölümü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü ve Antrenörlük Eğitimi Bölümünde 251 birinci sınıf öğrencisi (%54,3) ve 211 dördüncü sınıf öğrencisi (%45,7) toplam 462 lisans öğrencisi oluşturmaktadır (Tablo 1). Uygulamanın yapıldığı tarih ve saatlerde okulda bulunan gönüllü öğrencilerin tümü araştırma örnekleminde yer almaktadır.

2.1.4 Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Çalışmada cinsiyet, yaş, üniversite, bölüm, program ve sınıf gibi demografik özellikler bağımsız değişkenleri oluşturmaktayken, Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik Ölçekleri'ne verilen cevaplar ise bağımlı değişkenlerimizi oluşturmaktadır.

2.1.5 Verilerin Toplanma Yöntemi

Bu çalışmada, verilerin elde edilmesinde nicel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Verileri toplama amacıyla katılımcılara uygulanacak iki adet ölçek ve kişisel bilgi formundan oluşan anket formu kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan öğrencilerden toplanmıştır. Çalışma anketleri araştırmacı tarafından sınıflarda, spor tesislerinde ve yüksekokulların sınırları içerisinde olmak üzere birebir yaptırılmıştır.

2.1.6 Verileri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Ege Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları lisans öğrencilerinin, cinsiyet, yaş, öğrenim görülen üniversite, öğrenim görülen bölüm, bölüm programı, sınıf düzeyi gibi demografik bilgilerin yer aldığı bu form araştırmacı tarafından oluşturulmuştur (Ek 3).

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (Innovativeness Scale) (B.Y.Ö.)

Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemek amacıyla Hurt, Joseph ve Cook (1977) tarafından geliştirilen ölçek, Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından Türkçe konuşan evrene uyarlanmıştır.

Ölçüm aracı, 12 olumlu (1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. ve 19.maddeler), 8 olumsuz (4, 6, 7, 10, 13, 15, 17. ve 20. maddeler) ifade olmak üzere toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek yardımıyla bireysel yenilikçilik puanları belirlenirken, 12 olumlu (1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. ve 19.maddeler) maddenin toplamından, 8 olumsuz (4, 6, 7, 10, 13, 15, 17. ve 20. maddeler) madde çıkarılır ve sonuca 42 eklenir. Ölçekte en az 14, en fazla 94 puan alınabilmektedir. Yapılan hesaplama sonucunda bireylerin yenilikçilik düzeyleri 5 kategoride incelenmektedir. Bu kategoriler; 46 puan altında ise “Gelenekçi”, 46 ve 56 puan

arasında ise “Kuşkucu”, 57 ve 68 puan arasında ise “Sorgulayıcı”, 69 ve 80 puan arasında ise “Öncü, 80 puan üstünde ise “Yenilikçi” şeklinde sıralanmaktadır.

Ölçekte Değişime Direnç, Fikir Önderliği, Risk Alma ve Deneyime Açıklık olmak üzere 4 alt boyut yer almaktadır. Alt boyutları oluşturan ifadelerin değerlendirilmesinde 1= Kesinlikle Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum olmak üzere 5 dereceli Likert tipi değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlık kat sayısı (Cronbach’ s Alpha) .82 olarak hesaplanmıştır.

Genel Özyeterlilik Ölçeği (G.Ö.Ö.)

Genel Özyeterlilik Ölçeği’nin özgün formu Sherer ve ark. (1982) tarafından 23 madde olarak geliştirilmiştir. Özgün halinde “Genel Özyeterlilik” (açıklanan varyans %26,5, Cronbach alfa=0,86) ve “Sosyal Özyeterlilik” (açıklanan varyans %8,5, Cronbach alfa=0,71) olmak üzere iki boyuttan oluşan ölçek 14 derecelidir. Ölçek daha sonra Sherer ve Adams (1983) tarafından beş dereceli Likert tipi bir ölçeğe çevrilmiştir. Uyarlama çalışması sonucunda 23 maddelik özgün form Türkçe konuşan evren üzerinde 17 madde ile sınırlandırılmıştır. Ölçek maddelerinin değerlendirilmesinde katılımcıya yöneltilen “Sizi ne kadar tanımlıyor?” sorusu “hiç” ve “çok iyi” olmak üzere 5 li Likert tip olarak yanıtlanmaktadır (Ek 2). Tüm ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) 0,80 bulunmuştur.

Ölçeğin Türkçe’ye uyarlama çalışması Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçekte yer alan 11 soru (2., 4., 5., 6., 7., 10., 11., 12., 14., 16. ve 17. sorular) ters puanlanmakta olup; 6 soru (1., 3., 8., 9., 13. ve 15. sorular) düz puanlanmaktadır. Her sorunun puanı 1 ile 5 arasında değişmekte olup ölçek toplam puanı ise, 17 ile 85 arasında değişmektedir. Elde edilen puanların yüksek olması genel özyeterlilik inancının arttığını göstermektedir. Ölçüm aracı, 9 maddeden oluşan “Başlama” (2., 4., 5., 6., 7., 10., 11., 12. ve 17. sorular), 5 maddeden oluşan “Yılmama” (3., 13., 14., 15. ve 16. sorular) ve 3 maddeden oluşan “Sürdürme Çabası/Israr” (1., 8. ve 9.sorular) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

Başlama alt boyutu: Karışık ve zorlu işlere, beklenmedik durumlara karşı bir işe zamanında başlayabilmeyi ifade etmektedir. Bu boyuttaki toplam puanın yüksek olması olumlu anlama gelip, güçlükler karşısında işe başlamak için özyeterliliğin yüksek olduğunu göstermektedir.

Yılmama alt boyutu: Kişinin başarısızlıklar karşısında sergilemiş olduğu tutumu, mücadele çabasını ve kendine olan inancını ifade etmektedir. Bu boyuttaki

toplam puanın yüksek olması olumlu anlama gelip, kişinin yeteneklerine olan güveninin ve başarısızlığa karşı mücadele gücünün yüksek olduğunu göstermektedir.

Sürdürme Çabası/ Israr alt boyutu: Bireyin başladığı işin devamını getirmesi, bu konuda kararlı olması, planlarını kendi özyeterliliğine uygun olarak hazırlaması ve beklenmedik durumlar karşısında işi sürdürme çabasını ifade etmektedir. Bu boyuttaki toplam puanın yüksek olması olumlu anlama gelip, bireyin başladığı işi sürdürmek konusunda iyi olduğunu göstermektedir.

2.1.7 Verilerin Analizi

Bu çalışma, nicel araştırma yöntemleri kullanılarak, değişkenleri kontrol edebilme gücü kapsamında değerlendirilen betimlemeye yönelik bir araştırmadır. Çalışmada değerlendirmeye alınan veriler, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile iki farklı ölçüm aracı ve demografik özelliklerin yer aldığı anket formu kullanılarak elde edilmiştir. Uygulama öncesi katılımcılar, araştırmacı tarafından, çalışma hakkında bilgilendirilmiş ve anketin üzerinde yer alan “Katılımcı Onam Formu” imzalatılarak gönüllü olarak katılımları kayıt altına alınmıştır.

Elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında depolanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerden Genel Özyeterlilik Ölçeği alt boyutlarını oluşturan ifadelerin sayısı eşit olmadığından bu boyutlara ilişkin toplam değerler yerine boyutların madde sayısına göre ortalamaları dikkate alınmış ve analizler bu değerler üzerinde yapılmıştır.

Araştırmanın analizlerinde, demografik değişkenler ile bireysel yenilikçilik ve genel özyeterlilik düzeylerinin belirlenmesi için tanımlayıcı istatistikler; cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim görülen üniversite değişkenlerine yönelik ortalama farklara dayalı t testi ve öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bununla birlikte, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ve genel özyeterlilikleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla, korelasyon analizi uygulanmıştır.

2.1.8 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmadan elde edilecek bulgular, katılımcılar ile sınırlıdır. Bulgular, Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik Ölçekleri'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlı kalmıştır. Bu çalışma, Ege Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının 2015- 2016 eğitim/öğretim yılında Spor Yöneticiliği Bölümü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü ve Antrenörlük Eğitimi Bölümünde 1. ve 4. sınıflarında öğrenim gören lisans öğrencileri ile sınırlı kalmıştır.

2.1.9 Araştırma Etiği

Araştırma, Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından (13.04.2016 tarih ve 09 karar no/ 28-2016 protokol no) (Ek 1) gerekli izinler alındıktan sonra yapılmıştır.

BÖLÜM III

3.1 BULGULAR

Bu bölümde, araştırma örneklemini oluşturan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin demografik özelliklerinin yanı sıra uygulanan anket formunda yer alan ölçeklere ilişkin veriler ve bu verilerin istatistiksel analizleri yer almaktadır.

Araştırmaya katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin demografik özelliklerine ait verilerin frekans ve yüzdelik dağılımlarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Demografik Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	167	36,1
	Erkek	295	63,9
Yaş	≤ 22 yaş	260	56,3
	≥ 23 yaş	202	43,7
Üniversite	Ege Üniversitesi	240	51,9
	Celal Bayar Üniversitesi	222	48,1
Bölüm	Spor Yöneticiliği	194	42,0
	Öğretmenlik Eğitimi	108	23,4
	Antrenörlük Eğitimi	160	34,6
Program	Örgün Öğretim	256	55,4
	İkinci Öğretim	206	44,6
Sınıf	1.sınıf	251	54,3
	4.sınıf	211	45,7
(Toplam		462	100,0)

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 167'sinin (%36,1) kadın ve 295'inin (%63,9) erkek olduğu; öğrencilerin 260'ının (%56,3) 22 yaş ve altında, 202'sinin (%43,7) 23 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmamızın örneklemini oluşturan öğrencilerin 240'ı (%51,9) Ege Üniversitesi'nde, 222'si (%48,1) Celal Bayar Üniversitesi'nde öğrenim görmektedir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bölümlerini oluşturan Spor Yöneticiliği Bölümünden 194 (%42,0), Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünden 108 (%23,4), Antrenörlük Eğitimi Bölümünden ise 160 (%34,6) öğrenci çalışmamıza katılmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri programlara bakıldığında ise 256'sının (%55,4) örgün öğretim programına, 206'sının (%44,6) II. öğretim programına kayıtlı olduğu görülmektedir. Son olarak, araştırmadaki öğrencilerin 251'i (%54,3) 1. sınıf öğrencisi, 211'i ise (%45,7) 4. sınıf öğrencisidir.

3.1.1 Bireysel Yenilikçilik Ölçeğinin Demografik Değişkenlere Göre İstatistiksel Sonuçları

Tablo 2: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği Alt Boyutlarının Genel Ortalama Sonuçları

Alt Boyutlar	N	$\bar{X}$	SS
Değişime Direnç	462	2.80	.71
Fikir Önderliği	462	3.93	.64
Risk Alma	462	3.55	.80
Deneyime Açıklık	462	4.02	.65
Bireysel Yenilikçilik	462	66.38	9.41

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin alt boyutları incelendiğinde Deneyime Açıklık ($\bar{X} = 4.02 \pm .65$) alt boyutunun en yüksek ortalamaya; Değişime Direnç ($\bar{X} = 2.80 \pm .71$) alt boyutunun ise en düşük ortalamaya sahip olduğu izlenmektedir (Tablo 2).

Tablo 3: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Test Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	T	P
Değişime Direnç	Kadın	167	2.71	.65	2.226	.027*
	Erkek	295	2.86	.74		
Fikir Önderliği	Kadın	167	3.92	.66	-.056	.956
	Erkek	295	3.93	.63		
Risk Alma	Kadın	167	3.49	.74	-1.237	.217
	Erkek	295	3.58	.84		
Deneyime Açıklık	Kadın	167	4.02	.62	.036	.917
	Erkek	295	4.02	.66		
Bireysel Yenilikçilik	Kadın	167	67.01	.69	1.094	.275
	Erkek	295	66.03	.55		

* p<.05

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'ne ait Değişime Direnç alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (t=2.226;p<.05). Erkek öğrencilerin ($\bar{X} = 2.86 \pm .74$), kadın öğrencilere ($\bar{X} = 2.71 \pm .65$) göre istatistiksel olarak daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu Tablo 3'den izlenebilmektedir. Diğer alt boyutlarda ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05).

Tablo 4: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Yaş Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Değişime Direnç	≤22 yaş	260	2.83	.71	1.006	.315
	≥23 yaş	202	2.77	.72		
Fikir Önderliği	≤22 yaş	260	3.93	.64	.087	.931
	≥23 yaş	202	3.92	.64		
Risk Alma	≤22 yaş	260	3.60	.77	1.663	.097
	≥23 yaş	202	3.48	.84		
Deneyime Açıklık	≤22 yaş	260	4.03	.68	.528	.597
	≥23 yaş	202	4.00	.60		
Bireysel Yenilikçilik	≤22 yaş	260	66.34	9.63	.114	.909
	≥23 yaş	202	66.44	9.15		

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin alt boyutlarında, 22 yaş ve altı (N=260) öğrenciler ile 23 yaş ve üstü (N=202) öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$; Tablo 4).

Tablo 5: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Üniversite Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Üniversite	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Değişime Direnç	EÜ	240	2.70	.67	3.226	.001**
	CBÜ	222	2.91	.74		
Fikir Önderliği	EÜ	240	3.92	.65	-.043	.966
	CBÜ	222	3.93	.63		
Risk Alma	EÜ	240	3.51	.87	-1.069	.289
	CBÜ	222	3.59	.72		
Deneyime Açıklık	EÜ	240	4.01	.67	-.413	.680
	CBÜ	222	4.03	.62		
Bireysel Yenilikçilik	EÜ	240	67.05	9.69	1.600	.110
	CBÜ	222	65.65	9.06		

* $p < .05$; ** $p < .01$

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Değişime Direnç alt boyutunda, araştırmanın gerçekleştirildiği üniversitelerin öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=3.226; p < .05$). Celal Bayar Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin Değişime Direnç alt boyutundaki ortalamaları ($\bar{X}=2.91\pm.74$), Ege üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ortalamalarından ($\bar{X}=2.70\pm.67$) daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Tablo 6: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Bölüm Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Bölüm	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Gruplar arası farklar
Değişime Direnç	1.Yöneticilik	194	2.80	.67	1.990	.138	---
	2.Öğretmenlik	108	2.70	.72			
	3.Antrenörlük	160	2.88	.74			
Fikir Önderliği	1.Yöneticilik	194	3.97	.64	.816	.443	---
	2.Öğretmenlik	108	3.90	.65			
	3.Antrenörlük	160	3.89	.64			
Risk Alma	1.Yöneticilik	194	3.60	.79	.891	.411	---
	2.Öğretmenlik	108	3.56	.85			
	3.Antrenörlük	160	3.48	.79			
Deneyime Açıklık	1.Yöneticilik	194	4.07	.63	2.983	.052	---
	2.Öğretmenlik	108	4.07	.64			
	3.Antrenörlük	160	3.92	.66			
Bireysel Yenilikçilik	1.Yöneticilik	194	66.98	9.42	2.756	.065	---
	2.Öğretmenlik	108	67.36	9.11			
	3.Antrenörlük	160	64.99	9.49			

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'ne ait alt boyutlar, bölüm değişkenine göre incelendiğinde Spor Yöneticiliği Bölümü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü ve Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenememiştir ($p > .05$; Tablo 6).

Tablo 7: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Program Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Program	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Değişime Direnç	Örgün	256	2.74	.71	2.157	.032*
	II. Öğretim	206	2.88	.71		
Fikir Önderliği	Örgün	256	3.95	.66	.739	.460
	II. Öğretim	206	3.90	.62		
Risk Alma	Örgün	256	3.55	.81	.010	.992
	II. Öğretim	206	3.55	.80		
Deneyime Açıklık	Örgün	256	4.04	.65	.821	.412
	II. Öğretim	206	4.00	.64		
Bireysel Yenilikçilik	Örgün	256	67.10	9.65	1.849	.065
	II. Öğretim	206	65.49	9.04		

* $p < .05$; ** $p < .01$

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin program değişkenine göre Değişime Direnç alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir ($t=2.517$; $p < .05$). II. öğretim programında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}=2.88 \pm .71$), Örgün Öğretim programında öğrenim gören öğrenciler ($\bar{X}=2.74 \pm .71$) daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutlarda ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$; Tablo 7).

Tablo 8: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Değişime Direnç	1.sınıf	251	2.82	.67	.390	.697
	4.sınıf	211	2.79	.76		
Fikir Önderliği	1.sınıf	251	3.90	.63	-.766	.444
	4.sınıf	211	3.95	.65		
Risk Alma	1.sınıf	251	3.58	.79	1.079	.281
	4.sınıf	211	3.50	.82		
Deneyime Açıklık	1.sınıf	251	4.04	.67	.692	.489
	4.sınıf	211	4.00	.61		
Bireysel Yenilikçilik	1.sınıf	251	66.35	9.40	.079	.937
	4.sınıf	211	66.42	9.45		

Sınıf değişkeni ile Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p < .05$; Tablo 8).

Tablo 9: Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları

Spor Yöneticiliği	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	T	P
Değişime Direnç	1.sınıf	111	2.89	.61	-2.036	.043*
	4.sınıf	83	2.69	.73		
Fikir Önderliği	1.sınıf	111	3.97	.57	.077	.938
	4.sınıf	83	3.97	.73		
Risk Alma	1.sınıf	111	3.55	.78	-1.018	.310
	4.sınıf	83	3.66	.80		
Deneyime Açıklık	1.sınıf	111	4.07	.60	-0.74	.941
	4.sınıf	83	4.08	.67		
Bireysel Yenilikçilik	1.sınıf	111	66.19	8.47	1.314	.191
	4.sınıf	83	68.04	10.52		

* $p < .05$; ** $p < .01$

Çalışmada yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının, Spor Yöneticiliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sınıf değişkenine göre incelendiğinde, Değişime Direnç alt boyutunda ($t=-2.036; p<.05$), istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir (Tablo 9).

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Değişime Direnç alt boyutunda 1. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=2.89\pm.61$) 4. sınıf öğrencilerine ($\bar{X}=2.69\pm.74$) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu izlenilmektedir.

Tablo 10: Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları

<i>Beden Eğitimi Öğretmenliği</i>	<i>Sınıf</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
Değişime Direnç	1.sınıf	66	2.64	.64	1.041	.301
	4.sınıf	42	2.79	.83		
Fikir Önderliği	1.sınıf	66	3.85	.64	-1.127	.263
	4.sınıf	42	3.99	.66		
Risk Alma	1.sınıf	66	3.64	.78	1.315	.193
	4.sınıf	42	3.42	.93		
Deneyime Açıklık	1.sınıf	66	4.06	.67	-.064	.949
	4.sınıf	42	4.07	.58		
Bireysel Yenilikçilik	1.sınıf	66	67.73	8.77	.513	.609
	4.sınıf	42	66.79	9.70		

Çalışmada yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sınıf değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($p>.05$;Tablo 10).

Tablo 11: Antrenörlük Eğitimi Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları

<i>Antrenörlük Eğitimi</i>	<i>Sınıf</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>SS</i>	<i>T</i>	<i>P</i>
Değişime	1.sınıf	74	2.86	.75	.186	.853
Direnç	4.sınıf	86	2.89	.74		
Fikir	1.sınıf	74	3.85	.71	.617	.538
Önderliği	4.sınıf	86	3.92	.57		
Risk Alma	1.sınıf	74	3.59	.81	1.586	.115
	4.sınıf	86	3.39	.76		
Deneyime	1.sınıf	74	3.96	.77	.769	.443
Açıklık	4.sınıf	86	3.88	.56		
Bireysel	1.sınıf	74	65.35	11.09	.449	.654
Yenilikçilik	4.sınıf	86	64.67	7.92		

Çalışmada yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının, Antrenörlük Eğitimi Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sınıf değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($p>.05$;Tablo 11).

Tablo 12: Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Düzeylerine İlişkin Bulgular

BYD	N	$\bar{X}$	Min.	Max.	SS
	462	66.38	33	94	9.41
Düzeyler	N		%		
Gelenekçi	9		1.9		
Kuşkucu	52		11.3		
Sorgulayıcı	213		46.1		
Öncü	158		34.2		
Yenilikçi	30		6.5		

Tablo 12'e baktığımızda Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin BYD'ye (Bireysel Yenilikçilik Düzeyi) ilişkin en düşük değerin 36, en yüksek değerin ise 95 olduğu görülmektedir. Bireysel yenilikçilik ölçeğine göre; çalışmada, 46 puan altında alanlar “Gelenekçi” (N=9;%1.9), 46–56 arası puan alanlar “Kuşkucu” (N=52;%11.3), 57–68 arası puan alanlar “Sorgulayıcı” (N=213;%46.1), 69–80 arası puan alanlar “Öncü” (N=158;%34.2) ve 80 ve üstü puan alanlar “Yenilikçi” (N=30;%6.5) olarak kabul edilmektedir. Araştırmada yer alan öğrencilerin bireysel yenilikçilik Min. puanları 33, Max. puanları 94 iken; puan ortalamaları ise, 66.3 olarak hesaplanmıştır.

3.1.2 Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Demografik Değişkenlere Göre İstatistiksel Sonuçları

Tablo 13: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Genel Ortalama Sonuçları

Alt Boyutlar	N	$\bar{X}$	SS
Başlama	462	3.88	.82
Yılmama	462	3.96	.68
Sürdürme Çabası / Israr	462	3.73	.74
Toplam	462	3.88	.63

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin alt boyutları incelendiğinde Yılmama ($\bar{X}=3.96\pm.68$) alt boyutunun en yüksek ortalamaya; Sürdürme Çabası/Israr ($\bar{X}=3.73\pm.74$) alt boyutunun ise en düşük ortalamaya sahip olduğu izlenmektedir (Tablo 13).

Tablo 14: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Cinsiyet Değişkenine İlişkin t-test Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Başlama	Kadın	167	4.00	.77	2.460	.014*
	Erkek	295	3.81	.84		
Yılmama	Kadın	167	3.96	.70	.102	.919
	Erkek	295	3.96	.67		
Sürdürme	Kadın	167	3.76	.71	.703	.483
Çabası / Israr	Erkek	295	3.72	.75		
Genel Özyeterlilik	Kadın	167	3.95	.59	1.872	.062
	Erkek	295	3.84	.65		

* p<.05; ** p < .01

Genel Özyeterlilik Ölçeği'ne ait Başlama alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05). Kadın öğrencilerin ($\bar{X} = 4.00 \pm .77$), erkek öğrencilere ($\bar{X} = 3.81 \pm .84$) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutlarda ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05; Tablo 14).

Tablo 15: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Yaş Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Başlama	≤ 22 yaş	260	3.83	.82	-1.344	.180
	≥ 23 yaş	202	3.94	.81		
Yılmama	≤ 22 yaş	260	3.96	.71	.092	.927
	≥ 23 yaş	202	3.96	.65		
Sürdürme	≤ 22 yaş	260	3.68	.76	-1.750	.081
Çabası/Israr	≥ 23 yaş	202	3.80	.71		
Genel Özyeterlilik	≤ 22 yaş	260	3.84	.64	1.264	.207
	≥ 23 yaş	202	3.92	.61		

Genel Özyeterlilik Ölçeği'ne ait alt boyutlarda, 22 yaş ve altı öğrenciler (N=260) ile 23 yaş ve üstü öğrenciler (N=202) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$;Tablo 15).

Tablo 16: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Üniversite Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt boyutlar	Üniversite	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Başlama	EÜ	240	4.00	.75	3.353	.001**
	CBÜ	202	3.75	.87		
Yılmama	EÜ	240	3.98	.69	.747	.455
	CBÜ	202	3.94	.67		
Sürdürme	EÜ	240	3.73	.72	-.159	.873
Çabası /Israr	CBÜ	202	3.74	.75		
Genel	EÜ	240	3.95	.59	2.496	.013*
Özyeterlilik	CBÜ	202	3.80	.66		

* $p<.05$; ** $p < .01$

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Başlama alt boyutunda, üniversiteler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=3.353$; $p<.05$). Ege Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin Başlama alt boyutundaki ortalamalarının ($\bar{X}=4.00\pm.75$), Celal Bayar Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin ortalamalarından ($\bar{X}= 3.75\pm.87$) daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 16).

Tablo 17: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Bölüm Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt boyutlar	Bölüm	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Gruplar arası farklar
Başlama	1.Yöneticilik	194	3.96	.81	6.203	.002	1 > 3** 2 > 3**
	2.Öğretmenlik	108	4.00	.74			
	3.Antrenörlük	160	3.70	.85			
Yılmama	1.Yöneticilik	194	4.06	.71	5.316	.005	1 > 3**
	2.Öğretmenlik	108	3.96	.67			
	3.Antrenörlük	160	3.83	.51			
Sürdürme Çabası / Israr	1.Yöneticilik	194	3.83	.53	3.406	.034	1 > 3**
	2.Öğretmenlik	108	3.70	.69			
	3.Antrenörlük	160	3.63	.58			
Genel Özyeterlilik	1.Yöneticilik	194	3.97	.64	7.362	.001	1>3** 2>3**
	2.Öğretmenlik	108	3.94	.57			
	3.Antrenörlük	160	3.72	.63			

* p<.05; ** p < .01

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri öğrenim gördükleri bölümlere göre gruplandığında, Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Başlama alt boyutunda (F=6.203; p=.002); Yılmama alt boyutunda (F=5.316; p=.005) ve Sürdürme Çabası/Israr alt boyutunda (F=3.406; p=.034) gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark izlenmektedir (p<.05).

Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Post Hoc (Scheffe) Testi sonuçlarına göre; Başlama alt boyutunda, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}$ =3.96;±.81) ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}$ =4.00;±.74), Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinden ($\bar{X}$ =3.70;±.85) daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu; Yılmama alt boyutunda, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}$ =4.06;±.71) Antrenörlük Eğitimi

Bölümü öğrencilerinden ($\bar{X}=3.83;\pm.51$) daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu; Sürdürme Çabası/Israr alt boyutunda, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=4.06;\pm.71$) Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinden ($\bar{X}=3.83;\pm.51$) daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir (Tablo 17).

Tablo 18: Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Program Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Program	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Başlama	Örgün	256	4.02	.74	4.392	.000**
	II.Öğretim	206	3.69	.87		
Yılmama	Örgün	256	4.05	.70	3.148	.002**
	II.Öğretim	206	3.85	.65		
Sürdürme Çabası / Israr	Örgün	256	3.82	.74	2.828	.005**
	II.Öğretim	206	3.63	.72		
Genel Özyeterlilik	Örgün	256	3.99	.60	4.606	.000**
	II.Öğretim	206	3.73	.63		

* p<.05; ** p < .01

Genel Özyeterlilik Ölçeği' nin program değişkenine göre tüm alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir (p<.05). Başlama alt boyutunda Örgün öğretim programı öğrencilerinin ($\bar{X}=4.02\pm.74$), II Öğretim programı öğrencilerinden ($\bar{X}=3.69\pm.87$); Yılmama alt boyutunda Örgün öğretim programı öğrencilerinin ($\bar{X}=4.05\pm.70$), II Öğretim programı öğrencilerinden ($\bar{X}=3.85\pm.65$); Sürdürme Çabası / Israr alt boyutunda ise Örgün öğretim programı öğrencilerinin ($\bar{X}=3.82\pm.74$), II Öğretim programı öğrencilerinden ($\bar{X}=3.63\pm.72$) daha yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir (Tablo 18).

Tablo 19: Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Başlama	1.sınıf	251	3.83	.81	-1.434	.152
	4.sınıf	211	3.94	.83		
Yılmama	1.sınıf	251	3.95	.73	-.424	.672
	4.sınıf	211	3.97	.62		
Sürdürme Çabası / Israr	1.sınıf	251	3.68	.78	-1.737	.083
	4.sınıf	211	3.80	.68		
Genel Özyeterlilik	1.sınıf	251	3.84	.64	1.492	.136
	4.sınıf	211	3.92	.61		

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf değişkenine göre alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$; Tablo 19).

Tablo 20: Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları

<i>Spor Yöneticiliği</i>	<i>Sınıf</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>T</i>	<i>P</i>
Başlama	1.sınıf	111	3,80	.84	-3.070	.002**
	4.sınıf	83	4,16	.72		
Yılmama	1.sınıf	111	3,98	.74	-1.947	.053
	4.sınıf	83	4,18	.64		
Sürdürme Çabası / Israr	1.sınıf	111	3,73	.77	-2.414	.017*
	4.sınıf	83	3,98	.66		
Genel Özyeterlilik	1.sınıf	111	3.84	.66	3.172	.002**
	4.sınıf	83	4.13	.58		

* $p < .05$; ** $p < .01$

Çalışmada yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının, Spor Yöneticiliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sınıf değişkenine göre

incelendiğinde, Başlama alt boyutunda ($t=-3.070;p<.05$) ve Sürdürme Çabası/Israr alt boyutunda ($t=-2.414;p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir ($p>.05$)

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Başlama alt boyutunda 4. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=4.16\pm.72$) 1. sınıf öğrencilerine ($\bar{X}=3.80\pm.84$) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu; Sürdürme Çabası / Israr alt boyutunda ise 4. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=3.98\pm.66$) 1. sınıf öğrencilerine ($\bar{X}=3.73\pm.77$) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu Tablo 20'de görülmektedir.

Tablo 21: Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları

<i>Beden Eğitimi Öğretmenliği</i>	<i>Sınıf</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>P</i>
Başlama	1.sınıf	66	3,95	,79	-,881	,380
	4.sınıf	42	4,08	,67		
Yılmama	1.sınıf	66	3,97	,74	,139	,890
	4.sınıf	42	3,95	,55		
Sürdürme Çabası / Israr	1.sınıf	66	3,70	,78	,027	,979
	4.sınıf	42	3,36	,64		
Genel Özyeterlilik	1.sınıf	66	3.91	.64	.535	.594
	4.sınıf	42	3.97	.45		

Örnekleme grubunda yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sınıf değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($p>.05$;Tablo 21).

Tablo 22: Antrenörlük Eğitimi Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçları

<i>Antrenörlük Eğitimi</i>	<i>Sınıf</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>SS</i>	<i>T</i>	<i>P</i>
Başlama	1.sınıf	74	3,75	,76	,694	,489
	4.sınıf	86	3,65	,92		
Yılmama	1.sınıf	74	3,88	,71	,840	,402
	4.sınıf	86	3,79	,57		
Sürdürme Çabası / Israr	1.sınıf	74	3,59	,78	-,752	,453
	4.sınıf	86	3,67	,70		
Genel Özyeterlilik	1.sınıf	74	3.76	.62	.585	.559
	4.sınıf	86	3.70	.64		

Çalışmada yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının, Antrenörlük Eğitimi Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sınıf değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($p>.05$;Tablo 22).

3.1.3 Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik Arasındaki İlişki

Tablo 23: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterliliklerine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Değişime Direnç	1								
2.Fikir Önderliği	,100*	1							
3.Risk Alma	-,029	,440**	1						
4.Deneyime Açıklık	,139**	,702**	,542**	1					
5.Başlama	,472**	,201**	,105*	,233**	1				
6.Yılmama	,280**	,314**	,136**	,293**	,563**	1			
7.Sürdürme Çabası/ Israr	,046	,333**	,300**	,346**	,276**	412**	1		
8.Bireysel Yenilikçilik	-,681**	,489**	,759**	,717**	,400**	,311**	,452**	1	
9.Genel Özyeterlilik	-,424**	,178**	,325**	,308**	,792**	,528**	,926**	,503**	1

* p<.05; ** p < .01

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ve Genel Özyeterlilik Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde, Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin değişime direnç alt boyutu ile Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin Sürdürme Çabası/ Israr arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Her iki ölçeğin diğer alt boyutları arasında ise çok zayıf (0,00-0,25) ve zayıf (0,26-0,49) seviyelerde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik arasında ise orta seviyede (0,50-0,69)

pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (Tablo 23). Çalışma sonunda ortaya çıkan bu sonuç hipotezimizi destekler niteliktedir. Dolayısıyla H1 hipotezi kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA

Üniversite öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik düzeyleri ile Genel Özyeterlilikleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik gerçekleştirilen bu çalışma, Ege Üniversitesi (n=240) ve Celal Bayar Üniversitesi (n=222) öğrencisi, toplam 462 öğrenci ile yapılan ölçek verilerine dayanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerden elde edilen verilere göre; öğrencilerin bireysel yenilikçilik açısından “sorgulayıcı” düzeyinde yoğunlaştığı ($\bar{X} = 66.38 \pm 9.41$); genel özyeterlilik inancı açısından ise iyi düzeyde ($\bar{X} = 3.88 \pm .63$) oldukları belirlenmiştir (Tablo 2).

Araştırmaya katılan öğrencilerin bireysel yenilikçiliklerinin “sorgulayıcı” düzeyde olduğuna ilişkin bulgular, önceki çalışmaların bulgularını (4, 52, 55-63) destekler niteliktedir. Sorgulayıcı bireyler, belirsizliklerden ve yenilikleri benimseme aşamasında ani karar almaktan kaçınan, yeni durumlar karşısında temkinli davranıp risk almaktan hoşlanmayan ve arkadaşları ile iletişimleri yüksek düzeyde olan bireylerdir (4, 5, 44, 45). Dolayısıyla araştırmaya katılan öğrencilerin bu özelliklere sahip bireyler oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel özyeterlilik inancı iyi düzeyde olduğunu gösteren bulgular, önceki çalışmaların bulgularını (17, 32) destekler niteliktedir. Özyeterlilik inancı yüksek olan bireyler, kendi yetilerini farkında olan, sorumluluklarını yerine getirmeyi amaçlayan, problemler karşısında çabuk pes etmeyen ve başarmak için çözüm yolları üreten bireylerdir (Bandura, 1986: akt., 23). Bu doğrultuda çalışmada yer alan öğrencilerin bu özelliklere sahip bireyler oldukları düşünülebilir.

Bireysel Yenilikçilik ölçeğinin alt boyutları arasındaki ortalamalardan elde edilen bulguların; deneyime açıklık ($\bar{X} = 4.02 \pm .65$), fikir önderliği ($\bar{X} = 3.93 \pm .64$) ve risk alma ($\bar{X} = 3.55 \pm .80$) alt boyutları yüksek ortalamalara sahip iken, değişime direnç alt boyutunda ($\bar{X} = 2.80 \pm .71$) üniversite öğrencilerinin düşük bir ortalama sahip olduğu görülmektedir (Tablo 2). Elde edilen bu bulgular, Çelik (33) tarafından yapılan çalışmada elde edilen bulgular ile benzerlik göstermektedir.

Bireysel yenilikçiliğin cinsiyet değişkenine göre sadece değişime direnç alt boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Erkeklerin ($\bar{X} = 2.86 \pm .74$), kadınlara ($\bar{X} = 2.71 \pm .65$) göre değişime direnç alt boyutunda daha yüksek ortalama

değerlere sahip oldukları görülmektedir (Tablo 3). Bu durum öğrencilerin özyeterlilik inançları ile ilişkili olabilir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin genel özyeterlilik inançları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermese de (Tablo 14) kadın öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek özyeterlilik düzeyine sahip olduğu söylenebilir. Nitekim İnandı ve ark. (64) özyeterlilik inancı yüksek olan bireylerin değişimi daha doğal olarak karşılamasının beklendiğini belirtmektedir.

Bireyler, sahip olduğu inanç, değer ve davranışlarının tehdit edildiğini düşündükleri durumlarda da değişime direnç göstermektedirler (65). Kadın ve erkeğin toplumsal rolleri dikkate alındığında kültürler arasında belirgin farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu farklılıkların temel nedeni ilgili toplum içerisinde geçerli olan toplumsal cinsiyet algısından etkilenmesidir (66). Araştırmada cinsiyet değişkenine göre elde edilen bulgular Bitkin (4), Kert ve Tekdal (55), Kılıçer (5), Özgür (57), Korucu ve Olpak (63), Çuhadar vd. (56) tarafından yapılmış olan çalışmalar ile uyumlu değildir. Erdoğan ve Güneş (67) tarafından aynı ölçüm aracı kullanılarak yapılan ancak alt boyutlar üzerinden değil de, toplam ölçek üzerinden yapılan analiz sonucuna göre cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olması çalışma tarafından desteklenmektedir.

Üniversite öğrencileri arasında bireysel yenilikçiliğin yaş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermemesi, çalışmamıza katılan öğrencilerin yaş farklarının çok olmamasından kaynaklandığı düşündürmektedir (Tablo 4).

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği, üniversite değişkenine göre incelendiğinde değişime direnç alt boyutunda Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{X} = 2.70 \pm .67$) Ege Üniversitesi ($\bar{X} = 2.91 \pm .74$) öğrencilerine göre daha yüksek ortalamalara sahip iken, diğer alt boyutlarda herhangi bir anlamlı farklılık görülmemektedir (Tablo 5). Üniversite öğrencileri arasında sadece değişime direnç alt boyutunda anlamlı bir farklılık belirlenmesi her iki üniversitenin farklı şehirlerde bulunmasından ve bu şehirlerin genel kültürel yapısından kaynaklanıyor olabilir. Ancak çalışmada genel özyeterlilik açısından üniversite öğrencileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ve bu bulgular Bitkin (4) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Çalışmada yer alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları'nda mevcut Spor Yöneticiliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Antrenörlük Eğitimi bölümlerinde bireysel yenilikçilik açısından anlamlı bir farkın bulunmaması Örün vd. (62) tarafından yapılan çalışmanın bulgularını desteklerken; Erdoğan ve Güneş (67), Bitkin (4) tarafından yapılan çalışmaların bulguları ile farklılıklar göstermektedir.

Çalışmaya katılan öğrenciler arasında bireysel yenilikçilik açısından bölüm değişkenine göre farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmamasının temel nedeni öğrencilerin genel özellikleri itibari ile birbirleriyle benzerliklerinin fazla olmasından kaynaklanmış olabilir.

Bireysel yenilikçiliğin değişime direnç alt boyutunda II. öğretim öğrencilerinin ($\bar{X}=2.88\pm.71$), I. öğretim öğrencilerinden ($\bar{X}=2.74\pm.71$) istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek ortalama puanlara sahip olması da ilginç bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 7). İkinci öğretim öğrencilerinin belirli bir kısmı gündüz çalışan ve gece okumaya gelen öğrencilerden oluşmaktadır ve diğer öğrencilere göre çok daha yorucu ve zor bir süreçten geçmektedirler. Özellikle eğitim ortamlarında birçok olumsuzluklarla da karşılaşabilmektedirler. İkinci öğretim öğrencisi olarak başladıkları öğrencilik yaşantıları en az dört yıl sürmekte ve yaşamlarında, özellikle de öğrenci çalışıyor ise, meydana gelebilecek değişiklikler olumsuz olarak görülebilmektedir. Değişime direnç alt boyutunda II. Öğretim öğrencilerinin daha yüksek ortalamalara sahip olmaları bu durumlardan kaynaklanıyor olabilir.

Bireysel Yenilikçiliği tüm bölümlerin 1. sınıf ve 4. sınıfları açısından değerlendirdiğimizde herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Çalışma Örün ve ark. (62) tarafından yapılmış çalışmanın bulgularını desteklerken; ilgili alan yazında yer alan çok sayıda çalışmanın (4, 57, 58, 63) sonuçları ile örtüşmemektedir. Sınıf değişkenine göre ortaya çıkan farklılıkların büyük bir kısmı sınıfları yükseldikçe BYD 'nin de yükseldiğini göstermektedir. Çalışmada sınıflara göre anlamlı bir farklılığın bulunmaması, çalışmanın aynı eğitim öğretim yılı içerisinde öğrenci olan farklı kişilere yapılmış olmasından kaynaklanmış olabilir (Tablo 8). Çalışma uzun vadede planlanıp, öğrencilere eğitimlerinin ilk ve son yıllarında gerekli ölçümler uygulanabilirse, bir farklılığın ortaya çıkabileceği beklenmektedir.

Bireysel yenilikçilik düzeylerinde, sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamış olması üzerine, sınıf değişkeni bölüm bazında da ele alınmıştır. Bu noktada sadece Spor Yöneticiliği Bölümü'nde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır (Tablo 9). Spor Yöneticiliği Bölümünde öğrenim görmekte olan 1.sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=2.89\pm.61$) değişime direnç ortalamalarının 4. sınıf öğrencilerine ($\bar{X}=2.69\pm.73$) göre daha yüksek olması mezun olup iş hayatına atılacak öğrencilerin, üniversiteye yeni başlayan öğrencilere göre değişime biraz daha hazır, yeniliklere açık olduğu şeklinde yorumlamak mümkün olabilmektedir.

Ancak yine de bu farklılıkların netleştirilebilmesi için uzun dönemli çalışmaların yapılması gerektiği söylenebilir.

Genel Özyeterlilik Ölçeği alt boyutları incelendiğinde üniversite öğrencilerinin, başlama ($\bar{X} = 3.88 \pm .82$), yılmama ($\bar{X} = 3.96 \pm .68$) ve sürdürme çabası/ısrar ($\bar{X} = 3.73 \pm .74$) alt boyutlarında yüksek ortalamalara sahip olduğu görülmektedir (Tablo 13)

Genel özyeterlilikleri incelenen bireylerin sadece Başlama alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir (Tablo 14). Kadın öğrencilerin ($\bar{X} = 4.00 \pm .77$), erkek öğrencilere ($\bar{X} = 3.81 \pm .84$) göre istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek ortalamalara sahip olması, kadınların başlama konusunda kendilerini daha yeterli gördüklerini ortaya koymaktadır. Kadın öğrencilerin herhangi bir işe zamanında başlama aşamasında erkeklere göre daha duyarlı olduğu söylenebilir. Göller (32) yapmış olduğu çalışmada ise sürdürme çabası/ısrar alt boyutunda kadınların erkeklere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğunu bulmuş ve kadınların başladıkları bir işin üstesinden gelmek için daha ısrarcı davrandıklarını belirtmiştir.

Üniversite öğrencilerinin genel özyeterlilik düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç erkek ve kadın katılımcılar arasında farklılaşma bulmayan önceki çalışmaların (6, 68-79) bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Ancak bu araştırmaların daha derinlemesine ve daha büyük örneklemlemlerle yapılması gerektiği söylenebilir. Nitekim araştırmadan elde edilen sonuçlarla tutarlılık göstermeyen birçok çalışmada (21, 80-83) alan yazında yer almaktadır. Yani çalışmalarda genel özyeterlilik cinsiyet açısından farklılık göstermektedir. Ancak bu çalışmaların bazılarında kadınlar bazılarında ise erkeklerin özyeterlilikleri açısından daha yüksek ortalamalara sahiplerdir. Bunun nedeni, ilgili çalışmaların, farklı kültürlerde, farklı yaş gruplarına ve farklı ölçekler kullanılarak gerçekleştirilmiş olmasından kaynaklanabilir. Az önce de belirttiğimiz gibi bu araştırmaların daha derinlemesine ve daha büyük örneklemlemlerle yapılması çalışma sonuçlarının geçerliliği açısından daha uygun olacaktır.

Örneklem grubundaki öğrencilerin yaş aralıklarının çok fazla olmaması, öğrencilerin bireysel yenilikçiliklerinde olduğu gibi genel özyeterliliklerinde de anlamlı bir farkın çıkmamasında etkili olduğu düşünülebilir (Tablo 15). Bireylerin yaşları ile özyeterlilikleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmaması yapılan bazı

çalışmaların (6, 15, 17, 73, 79, 84, 85) sonuçları ile benzerlik göstermekte iken; bazı çalışmalar (86, 87) ile farklılık göstermektedir. Keskin ve Orgun (73) yaptıkları çalışmada sadece başlama alt boyutunda, yaş ilerledikçe puanların yükseldiğini bulmuş ve yaşın ilerlemesiyle kişinin edindiği deneyimlerden çıkardığı dersler sayesinde bireyin özyeterliliğinde artış gösterebileceği belirtilmiştir.

Genel Özyeterliliğin Başlama alt boyutunda Ege Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{X}=4.00\pm.75$) Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerine ($\bar{X}=3.75\pm.87$) göre daha yüksek ortalama değerlere sahip olması, öğrencilerin yaşadıkları şehirlerin kültürel yapısından ve şehrin kendi dinamiklerinden kaynaklanıyor olabilir. Büyükşehirde öğrenim görmekte olan öğrencilerin sahip oldukları özyeterlilik inançları ile bir işe başlamada öncü oldukları, beklenmedik durumlar karşısında dahi işe zamanında başlayabildiklerini gösterebilir (Tablo 16). Çalışmaya katılan öğrencilerin başlama alt boyutunda üniversite değişkenine göre farklılık gösterdiğine ilişkin bulgular Azar (76) tarafından farklı bir ölçüm aracı kullanılarak gerçekleştirilen çalışma bulguları ile tutarlılık göstermektedir.

Öğrenciler öğrenim gördükleri bölümler açısından incelendiğinde genel özyeterliliklerinin tüm alt boyutlarda farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Başlama alt boyutunda Spor Yöneticiliği Bölümü ($\bar{X}=3.96\pm.81$) ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=4.00\pm.74$), Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinden ($\bar{X}=3.70\pm.85$) daha yüksek ortalamaya sahip olduğu; Yılmama alt boyutunda, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=4.06\pm.71$) Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinden ($\bar{X}=3.83\pm.51$) daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu; Sürdürme Çabası/İsrar alt boyutunda, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin ($\bar{X}=4.06\pm.71$) Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinden ($\bar{X}=3.83\pm.51$) daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinin genel özyeterliliklerinin diğer bölümlerden, özellikle Spor Yöneticiliği Bölümünden anlamlı düzeyde düşük düzeyde olduğu izlenebilmektedir (Tablo 17). Bu durum Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümden kaynaklanıyor olabilir. Aslında 15-20 günlük eğitimler sonucunda verilen antrenörlük belgeleri ile antrenörlük yapmaya başlayan ve devamlı sahalarda zaman geçiren bireyler, bu öğrencilerin genel özyeterliliklerinin düşük olmasına neden oluyor olabilir. Bununla birlikte Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencileri eğitimlerinin büyük bir bölümünü ilgilendikleri branş üzerine almakta ve o alanda kendini söz sahibi hissetmekte iken;

Spor Yöneticiliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencileri tüm branşlar ve farklı birçok alan ile ilgili eğitim alarak kendilerini değişik alanlarda da geliştirebilme imkanına sahip olabilmektedir. Bu durum Spor Yöneticiliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin özyeterliliklerine olumlu yönde katkılar sağlıyor olabilir.

Genel özyeterliliğe ait tüm alt boyutlar ile öğrenim görülen program arasında da anlamlı farklılıklar görülmektedir (Tablo 18). Örgün öğretim programı öğrencilerinin II Öğretim programı öğrencilerinden istatistiksel olarak daha yüksek ortalamalara sahip olması, kapasitesi daha yüksek öğrencilerin örgün öğretim programlarını tercih etmesinden kaynaklanabilir. Bununla beraber, bu farklılık, II Öğretim programlarının arzulanan nitelikte gerçekleştirilememesinden de kaynaklanabilir.

Tüm bölümlerin 1. sınıf ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin, bireysel yenilikçiliklerinde olduğu gibi özyeterliliklerinde de bir fark bulunmamıştır. Çalışmadaki bulgular Uysal ve Kösemen (79), Berkant ve Ekici (88), Yenice (69), Cerit (89) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarını destekler niteliktedir. Yaman ve Altunçekiç (78), Yalmacı ve Aydın (75), Shunk ve Pajares (90), Yaman ve Altunçekiç (71) tarafından yapılan çalışmalarda 4. sınıf üniversite öğrencilerinin 1. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek özyeterlilik düzeylerine sahip oldukları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin eğitim- öğretim süreçlerinde sınıf seviyeleri arttıkça kendi yetilerinin farkına vardıkları, onları geliştirdikleri, kendilerine olan güvenlerinin ve dolayısıyla özyeterliliklerinin de arttığının göstergesi olabilir. Bu noktada da daha gerçekçi sonuçlara ulaşabilmek için çalışmaların uzun dönemli olarak gerçekleştirilmesinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Sınıfların sahip oldukları özyeterlilik ortalamaları bölüm bazında incelendiğinde ise, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinde başlama ve sürdürme çabası/ısrar alt boyutlarında farklılıklar tespit edilmiştir. Başlama aşamasında 4. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=4.16\pm.72$) 1. sınıf öğrencilerine ($\bar{X}=3.80\pm.84$) göre; işi sürdürme çabası aşamasında da 4. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=3.98\pm.66$) 1. sınıf öğrencilerine ($\bar{X}=3.73\pm.77$) göre istatistiksel açıdan anlamlı daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür (Tablo 20). Bu bulgular, Spor Yöneticiliği Bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin aldıkları eğitim ve kendi çabaları sonucunda üst sınıflara geçtikçe kendi yetilerini geliştirebildiklerini, bir işe zamanında

başlayabildiğini, beklenmedik olumsuz durum karşısında dahi üstlendikleri görevleri ısrarla tamamlayabilme sorumluluğuna sahip olduklarını gösterebilir.

Araştırmanın temel amacını oluşturan bireysel yenilikçilik ve genel özyeterlilik arasındaki ilişkiye bakıldığında orta seviyede pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Tablo 23). Elde edilen bu sonuçlar Uzku ve Kumar (34)'ın çalışmalarından elde ettikleri sonuçları destekler niteliktedir. Yani özyeterlilikleri yüksek olan bireylerin yenilikçilik düzeylerinin de yükseldiği, özyeterlilikleri düşük olan bireylerin ise yenilikçilik düzeylerinin de düşeceği söylenebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ege Üniversitesi ve Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları'nın 1. ve 4. sınıflarında öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda, öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeyleri “sorgulayıcı” aşamada bulunmuştur. Bu bulgular ışığında; öğrencilerin yenilikler karşısında daha dikkatli davrandıklarını, yenilikleri kabullenmede düşünmek için çok fazla zaman harcadıklarını, belirsizliklerden çok hoşlanmadıklarını ve yeniliği deneyimleyen kişiler ile iletişim kurmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin yaşları, üniversitede öğrenim gördükleri bölümleri ve sınıf düzeyleri ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içinde olmadığı görülmüştür. Buna karşın öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin, cinsiyetleri, öğrenim gördükleri üniversite ve bölüm programları ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içinde oldukları ortaya çıkmıştır.

Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre, Ege Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin Celal Bayar Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilere göre, örgün program öğrencilerinin II. öğretim öğrencilerine göre daha yenilikçi oldukları tespit edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin genel özyeterliliklerine bakıldığında ise özyeterliliklerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin genel özyeterliliklerinin yaşları ve sınıf düzeyleri ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içinde olmadığı görülmekte iken; cinsiyetleri, öğrenim gördükleri üniversiteleri, bölümleri ve programları ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki içinde oldukları tespit edilmiştir.

Kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden, Ege Üniversitesi öğrencilerinin Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinden, bölüm bazında Spor Yöneticiliği Bölümü ve Öğretmenlik Bölümü öğrencilerinin Antrenörlük Eğitimi Bölümü öğrencilerinden, Örgün program ile eğitim alan öğrencilerin II. öğretim öğrencilerinden daha yüksek özyeterlilik inancına sahip oldukları görülmektedir.

Çalışma sonucunda; Genel Özyeterlilik ile Bireysel Yenilikçilik arasındaki ilişkiye bakıldığında, orta seviyede pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ve genel özyeterlilikleri arasındaki ilişki sonucunda aşağıda yer alan öneriler sunulmaktadır.

Araştırmanın boylamsal desende aynı öğrenciler ile gerçekleştirilmesi elde edilecek sonuçlar açısından önemli katkılar sağlayabilir. Bu çalışmaların çok zaman gerektirecek olması araştırmacı açısından aşılması zor bir engel olarak görülse de, öğrencilerin belirli sınıf aşamalarında almış oldukları eğitimin niteliğine bağlı olarak nasıl bir gelişim gösterdikleri ile ilgili anlamlı bir farklılığı ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

Bireysel yenilikçilik düzeyleri “Sorgulayıcı” boyutta çıkan öğrencilerin “Öncü ve Yenilikçi” düzeylere ulaşabilmesi için gerekli çalışmalar yapılabilir. Yüksekokulların akademik kadroları aracılığıyla ya da üniversite tarafından düzenlenen çeşitli etkinlikler sayesinde, öğrencilere eğitim süreleri boyunca farklı alanlarda deneyimler kazandırmak, görüş açılarını genişletmek ve yordama yeteneklerine katkı sağlayabilmek öğrencilerin yenilikler karşısında daha öncü ve yenilikçi olabilmelerine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin eğitim-öğretim süreleri boyunca aldıkları eğitim, yararlandıkları kaynaklar, çeşitli seminer ve kurslar kendi özyeterlilik gelişimlerinin yanı sıra, yeniliklere bakış açılarını da olumlu yönde etkileyeceğinden, öğretim elemanlarının öğrenciler ile sürekli iletişim halinde, onları takip ederek ve yönlendirerek verimli bir şekilde üniversite eğitimlerini tamamlamaları sağlanabilir.

Üniversiteye yeni başlamış ya da mezun olacak öğrenciler açısından bireysel yenilikçilik ve genel özyeterlilik konularının araştırmacılar tarafından ele alınması oldukça büyük önem arz etmektedir.

Yeterliliklerini bilerek bu yola çıkan öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri ve donanımlı olarak üniversite hayatlarını sonlandırmaları, mezun olduklarında kendilerine uygun alanlarda ilerlemeleri, maddi ve manevi anlamda tatmin

olabilmeleri ve dolayısıyla başarılı bir hayat sürdürebilmeleri açısından özyeterlilik inancı son derece önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review* 1977;84(2):191-215.
2. Bandura A. Self-efficacy in changing societies: Cambridge university press; 1995.
3. Kurbanoglu SS. Öz-yeterlik inancı ve bilgi profesyonelleri için önemi. *Bilgi Dünyası* 2004;5(2):137-52.
4. Bitkin A. Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ile bilgi edinme becerileri arasındaki ilişki [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi; 2012.
5. Kılıçer K. Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik profilleri [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2011.
6. Yıldırım F, İlhan İÖ. Genel öz yeterlilik ölçeği türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2010;21(4):301-8.
7. <http://besyo.ege.edu.tr/>. Ege üniversitesi beden eğitimi ve spor yükseokulu 2016 [25.07.2016].
8. Kıran D. A study on sources and consequences of elementary students'self-efficacy beliefs in science and technology course [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi; 2010.
9. Uysal İ. Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları: aibü eğitim fakültesi örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2013;3(2):144-51.
10. Bandura A. Social foundations of thought and action: A social cognitive theory: Prentice-Hall, Inc; 1986.
11. Derbedek H. İlköğretim okul müdürlerinin öğretimsel liderlik özelliklerinin öğretmenlerinin öz yeterlikleri üzerindeki etkileri (Bursa ili örneği) [Yüksek Lisans Tezi]. Denizli: Pamukkale Üniversitesi; 2008.
12. Akbulut E. Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2006;3(2):24-33.
13. Akgün N. İlköğretim okulu müdürlerinin öğretimsel liderliği [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi; 2001.
14. Karademir N. Studying of self-efficacy perceptions of geography teachers related to their fields. *Education Sciences* 2010;5(4):2034-48.

15. Pekmezci GU. Hemşirelerin örgütsel bağlılıkları ile öz yeterlilik algısı arasındaki ilişkiler [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 2010.
16. Akkoyunlu B, Orhan F. Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (böte) bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanma öz yeterlik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology 2003;2(3):86-93.
17. Uyaniker EA. Yönetici hemşirelerin genel öz yeterlilik inancı ile zaman yönetimi arasındaki ilişki [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Haliç Üniversitesi; 2014.
18. Atak H. Ruh sağlığı çalışmalarında yeni bir psikososyal değişken: eylemlilik. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar 2011;3(3):482-513.
19. Baltacı H. İlköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin bilgisayar tutumları ile öz-yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi; 2008.
20. Yılmaz M, Köseoğlu P, Gerçek C, Soran H. Yabancı dilde hazırlanan bir öğretmen öz-yeterlilik ölçeğinin türkçeye uygulanması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2004;27(27):260-7.
21. Morgil İ, Seçken N, Yücel A. Kimya öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2004;6(1):62-72.
22. Işık İ. Özyeterlilik inancı: yönetici rolleri açısından bir inceleme [Doktora Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2001.
23. Mutlu Bozkurt T. Beden eğitimi öğretmeni adaylarının öğretmenlik öz yeterliliklerinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2013.
24. Algan CE. Özel okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitimde bilgi teknolojileri kullanımı öz-yeterlilikleri ve derslerinde bilgi teknolojilerinden yararlanma durumları [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi 2006.
25. Şenol FB, Ergün M. Okul öncesi öğretmen adayları ile okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlilik inançlarının karşılaştırılması. Journal Of Theoretical Educational Science 2015;8(3):297-315.
26. Chen G, Gully SM, Eden D. Validation of a new general self-efficacy scale. Organizational Research Methods 2001;4(1):62-83.

27. Bandura A. Self-efficacy. In, VS Ramachaudran(Ed.) Encyclopedia of human behavior New York: Academic Press.(Trykt i H. Friedman (Ed.) Encyclopedia of mental health. SAn Diego: Academic Press, 1998); 1994. p. 71-81.
28. Şenol FB. Okul öncesi öğretmen adayları ile okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik özyeterlik inançlarının karşılaştırılması [Yüksek Lisans Tezi]. Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi; 2012.
29. Çubukçu Z, Girmen P. Öğretmen adaylarının sosyal öz-yeterlik algılarının belirlenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2007;8(1).
30. Korkmaz İ. Gelişim ve öğrenme psikolojisi. Ankara: Pegem Yayıncılık; 2002.
31. Pekel A. Spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerinin akademik öz yeterlilikleri ve üniversite yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Kayseri: Erciyes Üniversitesi; 2016.
32. Göller L. Öğretmen adaylarının bilişsel çarpıtma, genel özyeterlik inançları ve başarı/başarısızlık yüklemelerinin incelenmesi. Electronic Turkish Studies 2015;10(3):477-94.
33. Celik K. The relationship between individual innovativeness and self-efficacy levels of student teachers. International Journal of Scientific Research in Education 2013;6(1):56-67.
34. Kumar R, Uzokurt C. Investigating the effects of self efficacy on innovativeness and the moderating impact of cultural dimensions. Journal of International Business and Cultural Studies 2011;4:1-15.
35. Hsiao H-C, Chang J-C, Tu Y-L, Chen S-C. The impact of self-efficacy on innovative work behavior for teachers. International Journal of Social Science and Humanity 2011;1(1):31.
36. Uzokurt C. Tüketicilerin yenilikleri benimseme eğilimleri üzerinde kişisel değerlerin etkisi. 2007;7(2):241-60.
37. TÜBİTAK. Oslo Kılavuzu. Ankara: TÜBİTAK; 2006.
38. Satı ZE, Işık Ö. İnovasyon ve stratejik yönetim sinerjisi: Stratejik inovasyon. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2011;9(2):538-59.
39. <http://www.tdk.gov.tr/> T-. Güncel Türkçe Sözlük 2016 [29.08.2016].
40. Uzokurt C. Pazarlamada değer yaratma aracı olarak yenilik yönetimi ve yenilikçi örgüt kültürü. İstanbul: Beta Basım 2008.
41. Elçi Ş. İnovasyon kalkınmanın ve rekabetin anahtarı. Ankara: Nova Basın Yayın Dağıtım; 2006.

42. Tarde G. The laws of imitation. New York: Henry Holt and Company; 1903.
43. Goldsmith RE, Foxall GR. The measurement of innovativeness. In: V.Shavinina L, editor. The International Handbook on Innovation2003. p. 321-30.
44. Rogers EM. Diffusion of innovations. edition t, editor. New York: The Free Press; 1995.
45. Oğuztürk BS, Türkoğlu M. Yenilik ve yenilik modelleri. Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları 2004;3(1):14-20.
46. Surry DW, Brennan JP. Diffusion of Instructional Innovations: Five Important, Unexplored Questions. Educational Resources Information Center 1998:1-18.
47. Surry DW. Diffusion Theory and Instructional TechnologyFebruary 20,1997 20.08.2016.
48. Demirel Ö, Yağcı E. Eğitim, öğretim teknolojisi ve iletişim. In: Özcan Demirel EA, editor. Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı. Ankara: Pegem Akademi; 2014. p. 1-25.
49. Bayraktar DM. Teknolojik yeniliğin benimsenmesinde sosyal sistem özelliklerinin etkileri; e-okul uygulamasının incelenmesi. Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi 2012;9(1):86-100.
50. Hurt HT, Joseph K, Cook CD. Scales for the measurement of innovativeness. Human Communication Research 1977;4(1):58-65.
51. Demirel Y, Seçkin Z. Bilgi ve bilgi paylaşımının yenilikçilik üzerine etkileri. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2008;17(1):189-202.
52. Kılıçer K, Odabaşı HF. Bireysel yenilikçilik ölçeği (BYÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2010;38(38):150-64.
53. Çetin T. Tam serbesti tanıyan liderlik anlayışının orta kademe yöneticilerin yenilikçilik eğilimleri üzerindeki etkisi: Ege bölgesindeki mobilya işletmelerinde bir uygulama [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi; 2009.
54. Rogers EM. What are innovators like? Theory into Practice 1963;2(5):252-6.
55. Kert S, Tekdal M. Farklı eğitim fakültelerine devam eden bireylerin yenilikçilik algılarının karşılaştırılması [Comparison of individual innovativeness perception of students attending different education faculties]. Gaziantep University Journal of Social Sciences 2012;11(4):1150-61.

56. Çuhadar C, Bülbül T, Ilgaz G. Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özellikleri ile teknopedagojik eğitim yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. İlköğretim Online 2013;12(3):797-807.
57. Özgür H. Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2013;9(2):409-20.
58. Adıgüzel A. The relation between candidate teachers' moral maturity levels and their individual innovativeness characteristics: A case study of Harran University Education Faculty. Educational Research and Reviews 2012;7(25):543-7.
59. Sahin I, Thompson A. Using Rogers' theory to interpret instructional computer use by COE faculty. Journal of Research on Technology in Education 2006;39(1):81-104.
60. Timucin M. Diffusion of technological innovation in a foreign languages unit in Turkey: a focus on risk-averse teachers. Technology, Pedagogy and Education 2009;18(1):75-86.
61. Özbek A. Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin TPAB yeterlikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi 2014.
62. Örün Ö, Orhan D, Dönmez P, Kurt AA. Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik profilleri ve teknoloji tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2015;5(1):65-76.
63. Korucu AT, Olpak YZ. Öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama 2015;5(1):111-27.
64. İnandı Y, Yeşil H, Karatepe R, Ayşe U. Öğretmenlerin ve okul müdürlerinin özyeterlikleri ile değişime gösterdikleri direnç arasındaki ilişkinin incelenmesi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2015;11(2):563-81.
65. İnandı Y, Tunç B, Gilic F. School administrators' leadership styles and resistance to change. International Journal of Academic Research 2013;5(5):196-203.
66. Ökten Ş. Toplumsal cinsiyet ve iktidar: güneydoğu anadolu bölgesi'nin toplumsal cinsiyet düzeni. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2009;2(8):302-12.

67. Erdoğan DG, Güneş DZ. The relationship between individual innovativeness and change readiness conditions of students attending faculty of education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2013;106:3033-40.
68. Ekici G. Sınıf yönetimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algı düzeyine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2008;35(35):98-110.
69. Yenice N. Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 2012;11(39):36-58.
70. Savran A, Çakıroğlu J. Preserve biology teachers' perceived efficacy beliefs in teaching biology. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2001;21(21):105-12.
71. Altunçekiç A, Yaman S, Koray Ö. Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (kastamonu ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2005;13(1):93-102.
72. Çakır Ö. Anadolu üniversitesi açık öğretim fakültesi İngilizce öğretmenliği lisans programı (İÖLP) ve eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2005;9(6):27-42.
73. Keskin G, Orgun F. Öğrencilerin öz etkililik-yeterlilik düzeyleri ile başa çıkma stratejilerinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2006;7(2):92-9.
74. Şensoy Ö, Aydoğdu M. Araştırma soruşturma tabanlı öğrenme yaklaşımının fen bilgisi öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz yeterlik inanç düzeylerinin gelişimine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2008;28(2):69-93.
75. Yalancı SG, Aydın S. Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi* 2014;1(2):21-7.
76. Azar A. Ortaöğretim fen bilimleri ve matematik öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi* 2010;6(12):235-52.
77. Akbaş A, Çelikkaleli Ö. Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi özyeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2006;2(1):98-110.

78. Yaman S, Koray ÖC, Altunçekiç A. Fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2004;2(3):355-66.
79. Uysal İ, Kösemen S. Öğretmen adaylarının genel öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 2013;2(2):217-26.
80. Aypay A. Genel öz yeterlik ölçeği' nin göyö türkçe' ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2010;11(2):113-31.
81. Üredi I, Üredi L. Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine, bulundukları sınıflara ve başarı düzeylerine göre fen öğretimine ilişkin öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması. *EDU7* 2006;1(2).
82. Şeker H, Deniz S, Görgen İ. Tezsiz yüksek lisans öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 2005;42(42):237-53.
83. Edwards JL, Green KE, Lyons CA. Teacher efficacy and school and teacher characteristics. *Annual Meeting of the American Educational Research Association*; New York, USA1996. p. 44.
84. Sergek E, Sertbaş G. Ssk hastanesinde çalışan hemşirelerin sosyodemografik özellikleri ve öz-etkililik, yeterlilik düzeyleri. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences* 2006;9(1):41-8.
85. Kumar R, Lal R. The role of self-efficacy and gender difference among the adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology* 2006;32(3):249-54.
86. Otacioğlu SG. Müzik öğretmenliği okul deneyimi uygulamalarına katılan öğretmen adaylarının öz etkililik-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Social Sciences* 2008;32(1):163-70.
87. Akgül N. Sivas il merkezi birinci basamak sağlık kurumlarında çalışan sağlık personelinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve öz-etkililik-yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi 2008.
88. Berkant HG, Ekici G. Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde öğretmen öz yeterlik inanç düzeyleri ile zeka türleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2007;16(1):113-32.
89. Cerit Y. Öğretmen öz-yeterlik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması ve sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama* 2010;6(1):68-85.

90. Pajares F, Schunk D. The development of academic self-efficacy. Development of Achievement Motivation United States 2001;7:1-27.

EKLER

EK 1: BİREYSEL YENİLİKÇİLİK ÖLÇEĞİ (BYÖ)

Yönerge: Bireyler çevrelerine farklı yollarla tepki verirler. Aşağıdaki ifadeler, bireylerin bu tepkilerinden bazılarını oluşturmaktadır. Her bir ifadeyi inceleyerek, ifadenin size uygunluğunu yandaki seçeneklerden birini (x) şeklinde işaretleyerek belirtiniz. İfadelerin doğru ya da yanlış yanıtları yoktur.	Uygunluk Düzeyi				
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Arkadaşlarım öneri veya bilgi almak için sık sık bana başvururlar.	1	2	3	4	5
2. Yeni fikirleri denemekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
3. Bir şeyi yapmanın yeni yollarını ararım.	1	2	3	4	5
4. Genellikle yeni fikirleri kabullenmekte temkinliyimdir.	1	2	3	4	5
5. Bir sorunu çözerken yanıt açık olmadığı zaman çözüm için çoğu kez yeni yöntemler geliştiririm.	1	2	3	4	5
6. Yeni icatlara ve yeni düşünce tarzlarına karşı şüpheciyimdir.	1	2	3	4	5
7. Çevremdeki insanların büyük bir çoğunluğunun kabul ettiğini görene kadar yeni fikirlere pek itibar etmem.	1	2	3	4	5
8. Arkadaş grubum içinde etkili bir birey olduğumu düşünürüm.	1	2	3	4	5
9. Düşüncelerimde ve davranışlarımda kendimi yaratıcı ve özgün görürüm.	1	2	3	4	5
10. Genellikle arkadaş grubum içinde yeni bir şeyi kabul eden son kişilerden biri olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
11. Yaratıcı bir kişiliğe sahibimdir.	1	2	3	4	5
12. Ait olduğum grubun liderlikle ilgili sorumluluklarını almaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
13. Çevremdeki bireylerde işe yaradığımı görene kadar bir işi yapmanın yeni yollarını kabullenmekte isteksiz davranırım.	1	2	3	4	5
14. Düşüncelerimde ve davranışlarımda özgün olmayı heyecan verici bulurum.	1	2	3	4	5
15. Eski usul yaşam tarzının ve işleri eski yöntemlerle yapmanın en iyisi olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
16. Belirsizlikler ve çözülmemiş problemler beni güdüler.	1	2	3	4	5
17. Yenilikleri dikkate almadan önce diğer insanların o yeniliği kullandığını görmeliyim.	1	2	3	4	5
18. Yeni fikirlere açıgımdır.	1	2	3	4	5
19. Cevabı belirsiz sorular beni heyecanlandırır.	1	2	3	4	5
20. Yeni fikirlere karşı çoğunlukla şüpheciyimdir.	1	2	3	4	5

EK 2: GENEL ÖZYETERLİLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıda çeşitli konulardaki düşüncelerinizi öğrenmek üzere cümleler verilmiştir. Cümlede geçen ifadenin sizi ne kadar tanımladığını, lütfen, size uygun olan bölme işaretleyiniz.					
<u>Sizi ne kadar tanımlıyor?</u>	Hiç	Çok Az	Yeterince	İyi	Çok İyi
1. Planlar yaparken, onları hayata geçirebileceğimden eminimdir.	1	2	3	4	5
2. Sorunlarımdan biri, bir işe zamanında başlayamamamdır.	1	2	3	4	5
3. Eğer bir işi ilk denemede yapamazsam, başarıya kadar uğraşırım.	1	2	3	4	5
4. Belirlediğim önemli hedeflere ulaşmada, pek başarılı olamam.	1	2	3	4	5
5. Her şeyi yarım bırakırım.	1	2	3	4	5
6. Zorluklarla yüz yüze gelmekten kaçınırım.	1	2	3	4	5
7. Eğer bir iş çok karmaşık görünüyorsa onu denemeye bile girişmem.	1	2	3	4	5
8. Hoşuma gitmeyen bir şey yapmak zorunda kaldığımda onu bitirinceye kadar kendimi zorlarım.	1	2	3	4	5
9. Bir şey yapmaya karar verdiğimde hemen işe girişirim.	1	2	3	4	5
10. Yeni bir şey denerken başlangıçta başarılı olamazsam çabucak vazgeçerim.	1	2	3	4	5
11. Beklenmedik sorunlarla karşılaştığımda kolayca onların üstesinden gelemem.	1	2	3	4	5
12. Bana zor görünen yeni şeyleri öğrenmeye çalışmaktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
13. Başarısızlık benim azmimi arttırır.	1	2	3	4	5
14. Yeteneklerime her zaman çok güvenmem.	1	2	3	4	5
15. Kendine güvenen biriyim.	1	2	3	4	5
16. Kolayca pes ederim.	1	2	3	4	5
17. Hayatta karşıma çıkacak sorunların çoğuyla baş edebileceğimi sanmıyorum.	1	2	3	4	5

EK 3: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Yaş:

Cinsiyet:

☐

Kadın

☐

Erkek

Öğrenim Görülen Üniversite:

☐

Ege Üniversitesi

☐

Celal Bayar

Üniversitesi

Öğrenim Görülen Bölüm:

☐

Spor Yöneticiliği

☐

Beden Eğitimi Öğretmenliği

☐

Antrenörlük Eğitimi

Bölüm Programı:

☐

Örgün Öğretim

☐

İkinci Öğretim

Sınıf Düzeyi:

☐

1. Sınıf

☐

4. Sınıf

EK 4: Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Kararı

EGE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

KARAR BELGESİ (Araştırma Dosyası)

ARAŞTIRMACININ ADI SOYADI / KURUMU	Meral SEVİNÇ TIRPAN / Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
DANIŞMANIN ADI SOYADI / KURUMU	Doç.Dr.Ramazan Timuçin GENÇER / Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	☒ Yüksek Lisans Tezi ☐ Araştırma Projesi ☐ Doktora Tezi ☐ Diğer
ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
BİLİRKİŞİ GÖRÜŞÜ	YOK
KARARIN ALINDIĞI TOPLANTI TARİHİ	13.04.2016
TOPLANTI / KARAR SAYISI	04 / 09
	PROTOKOL NO: 28-2016
KARAR	Araştırma, toplantıya katılan üyelerin OYBİRLİĞİ ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

(Toplantıya katılmadı)
Prof.Dr.Semih ÖTLEŞ
Kurul Başkanı

Prof.Dr.Ayfer KARADAKOVAN
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Süleyman DOĞAN
Kurul Başkan V.

Prof.Dr.Ersin DOĞER
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Şebnem TAVMAN
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Neşe KUMRAL
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Süha Süreyya ÖZBEK
Kurul Üyesi

(Toplantıya katılmadı)
Prof.Dr.Sema İŞİSAĞ ÜÇÜNCÜ
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Muzafer TOSUN
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Özge ÖZGÜR
Eğitim, Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sıbyan Mahallisi

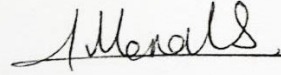
**EK 5: Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Ölçek Uygulama
İzin Belgesi**

TC
EGE ÜNİVERSİTESİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

Tarih 15/03/2016

Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yönetimi Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans programında öğrenim görmekte olup, "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli yüksek lisans tez çalışmamın "Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilik Ölçeklerinden" oluşan veri toplama bölümünü, yüksekokulumuzda öğrenim görmekte olan lisans öğrencilerine uygulamak istemekteyim. Gereken izin hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

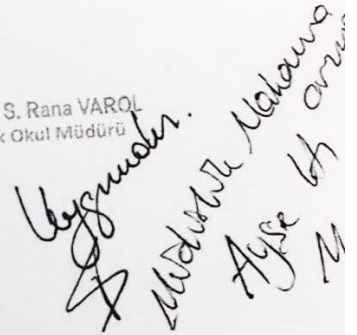
Araş. Gör. Meral SEVİNÇ TIRPAN

Yasemin KARA
E.Ü. BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR YÜKSEKOKULU II SEKRETER V

ASLI GİBİDİR

Prof. Dr. S. Rana VAROL
Yüksek Okul Müdürü

Uygulanır.
M. Rana Varol
Ayşe b. Arslan
M.

EK 6: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Ölçek Uygulama İzin Belgesi

ve Sayısı: 26/05/2016-E.41506

CELAL BAYAR
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 31844651-044
Konu : Anket (Meral Sevin Tırpan)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 25/05/2016 tarihli ve 41015 sayılı yazı.

Ege Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Yüksek lisans öğrencisi Meral Sevin Tırpan'ın " Beden Eğitimi ve Yüksekokulu Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik ve Genel Özyeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez kapsamındaki anket çalışmasını Yüksekokulumuz 1. ve 4. sınıf öğrencilerinde uygulama istemi Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Doç. Dr. Mehmet GÖRAL
Yüksekokul Müdürü

Adres:Halil Erdoğan Cd. Ahmet Bedevi Mah. 45040 Manisa
Telefon:(0 236) 2313002 (0 236) 2314645 Faks:(0 236) 2313001
E-Posta:besyo@cbu.edu.tr Elektronik Ağ:http://besyo.cbu.edu.tr

Bilgi için: Hakkı Övünç
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

je, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
orgulaması <https://app-ebys.cbu.edu.tr/enVision/Dogrula/BP7HFM> adresinden yapılabilir.

* BEKA7AU *

ÖZGEÇMİŞ

20.01.1986 İzmir doğumluyum. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimimi İzmir’de aldım. 2007 yılında lisans eğitimine Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda Spor Yöneticiliği Bölümü’nde başladım. 2012 yılında kendi alanımda birinci olarak lisans eğitimimi tamamladım. 2013 yılında yüksek lisans eğitimime ve 2014 yılında da Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda Spor Yönetimi Bilimleri Anabilim Dalı’nda araştırma görevlisi olarak göreve başladım. 2014/2015 Eğitim/Öğretim yılında Pedagojik Formasyon eğitimimi tamamladım.

Türkiye Yüzme Federasyonu 1. kademe yüzme antrenörlük belgesi, Türkiye Cimnastik Federasyonu 1. kademe pilates antrenörlük belgesi, Türkiye Tenis Federasyonu 1. kademe tenis antrenörlük belgesi, Türkiye Yüzme Federasyonu yüzme il hakemliği belgesi, Türkiye Basketbol Federasyonu basketbol masa hakemliği belgesi ve çeşitli eğitim sertifikalarına sahibim. 19.08.2013 tarihinde Ersin TIRPAN ile evlendim ve 8 aylık hamileyim.

Meral SEVİNÇ TIRPAN